ncia
ca

Concesum 1. Martii 1752.
ob zobi trad. quid. litt.

Es

Paxiuimo, i solo ehtâ
en S.to Domingo.

2-11

43

Sr. Dr. mui Sr. mio: La traslacion
de Reliquias de SS. Abdon, i Senen,
desde Roma al Monasterio
Benedictino de Alaó Condado
de Ribagorça, consiguen en libro
especial Fr. Miguel Lot (Dominicano) i con otros varados, S.P.
Juan Segura, tambien (Dominico, i el Ven. P. Marco Antonio
Alós, Cisterciano) cathedrático: tengo
todos tres, aung el primero y
segundo. Dichos escritores
que dicen SS. Martires, que pa-
decieron en Roma sub
Decio, et Valeriano, fueron
sepultados enterrando
Cosdonino, i colocados en (2)
el, sito el año 320.
en el Cementerio de Ponti-
no, (3) donde permanecieron
olvidados mas de mil años. (4)

Avia en Arles un Monasterio
de Benedictinos fundado por
Carlo Magno (5) en el año 827, i
consagrada su Iglesia (6) en 1026
Pe Ilmo Abad Ranulfo, quien
compadecido delas calamidades
de su tierra fue à Roma por
las Reliquias de quien era fue
za Protector. Consiguio del Papa
los cuerpos de S. Abdon, i Senen
alos mil años, (7) que yacian
en el Cementerio de Poncia-
no; consfaviendo sido alli tras-
ladados por 330. se colige, que
sucedio la traslacion à Arles
por los años 1330. en el Ponti-
cado de Juan XXII. Sit Dnus.
Dat. 19. Julio de 1756.

De Dno.

Salesti.

Sr. Dr. Cavani, Sr. mio.

(1) Llot. fol. 17.

(2.3.) Ibid. fol. 18.

(4) Ven. Mss. Arbol. p. 287.

(5) Llot. fol. 20. i 54.

(6) Llot, ibid. f. 54. B.

(7.) Ven. Mss. ibid.

La Esquela fué
Con estas Citas.

Vide Beuz. part. 2. p. 68.

Rarissimo =

lib

LIBRE DELA TRANSLATIO DELS IN=

uincibles y glorioſos Martyrs de Ieſu Chriſt SS. Abdon y Sennen, y dela Miraculoſa aygua dela ſancta Tumba del mo= neſtir de ſanct Benet enla vila de Arles en lo Comptat de Roſſellò.

Compoſt per lo molt Reuerent Pare fra Miquel Llot Doctor y Cathedratich de Theologia en la uni= uerſitat de Perpinya, del orde de Predicadors.

Dirigit al molt Illuſtre Senyor don Miquel Terça Regent en lo Conſell ſupremo de Arago.

LEGADO POR D. VICENTE HERNANDEZ A LA BIBLIOTECA DE LA UNIVERSIDAD LITERARIA DE VALENCIA

SINOIS

AB LICENCIA

Eſtampat en Perpinya, en caſa de Sanſo Arbus, 1591.

YO Frances Nauarro Doctor en Theologia, Canonge y Lector de la Yglesia de S. Ioan de Perpinya per comissio del Illustre Senyor Doctor Joseph Ferruz Official y Vicari general del molt Illustre y Reuerendissim Senyor Don Frances Roboster y Sala Bisbe de Elna, he vist, y examinat aquest libre intitulat de la Translacio dels inuincibles Martyrs Abdon, y Sennen &c. Compost per lo molt Reuerent pare fra Miquel Llot Doctor y cathedratic de Theologia. En lo qual noy a cosa repugnant a nostra Fe chatolica, y bons costums, antes es libre de molta utilitat, a fi que tots los fiels tingã deuocio, y veneracio als dits sanctes Abdon, y Sennen, y axi ho firme de mon nom als 22. de Abril. 1591.

Frances Nauarro.

EGO Christophorus Ramoneda Artium & S. Theo. doctor, librum cui Tit. est (llibre dela Translacio dels inuincibles Martyrs de Iesu Christ Abdon y Sennen &c.) a R admodum P. F. Michaele Llot ordinis Prædicatorum. S. Theol. doctore atq in eadem Prædicatorum societate præsentato dignissimo, editum, ex cõmissione Illustris Iosephi Ferruz, pro admodum Illustri ac Reuerendissimo D. D. Francisco a Roboster & Sala Eln. Episcopo, Officialis & Vicarij generalis, vidi & diligenter perlegi, vbi aliquid quod vel chatolicæ fidei, vel morum integritati sit aduersum, reperiri tantum abest, quinpotius quamplurima quæ ad fidelium animos, in beatos Martyres Abdon & Sennen deuotionis feruore excitandos plurimum conferunt, quæq. facere plane jam multis ab hinc seculis, & memo-

riis hominum abesse, atque oblivioni poenitus tradita videbantur ut nulla amplius oblivione possint deleri hoc libro miro artificio perpetuæ memoriæ consignata esse affirmo. Die 23. Apri. ann. 1591. Christ. Ram.

NOS Ioseph Ferruz en drets D. officialy Vicari gener. l per lo molt Illustre y Reuerendissim Senyor don Francesc Robuster y Sala Bisbe de Elna vista la Relacio dels doctors Francesc Nauarro Canonge y Lector de S. Joan y Christophol Ramoneda Chatedratich en Arts de la vniuersitat de Perpinya donam licencia de Inprimir lo libre Intitulat la Translacio dels invincibles Martyrs Abdon y Sennen &c. Compost per lo molt Reuerent Pare fra Miquel Llot Doctor y chatedratich en Theologia a 24. de Abril 1591.

YO Fray Hieronymo Garcia prior del monesterio de Sancto Domingo de la vila de Perpinyan por commission del muy Reuerendo Padre nuestro Prouincial el maestro Fray Iuan Loazes e visto y con atencion examinado el libro de la Translacion de los glorioſos Martyres Abdon y Sennen, Compuesto por el muy Reuerendo Padre Fray Miguel Llot presentado en ſacra Theologia y chatedratico en la vniuersidad de Perpinyan y en el no ſolamente no e hallado coſa que repugne a nuestra ſancta Fe Catholica ni a buenas coſtumbres antes bien es digno deſer leydo, y para el augmento en la ſancta devocion de los glorioſos Martyres y ſanctos muy prouechoſo en teſtimonio de lo qual lo doy firmado de mi propro nombre oy a 24. de Abril. 1591.

F. H. G. Prior de Predica.

PER commissio del molt Reuerent Pare nostre F. Ioan Loazes mestre en sacra Theologia y prouincial dels frares Predicadors en la prouincia de Arago. he vist y reconegut aquest llibre intitulat de la Translacio dels inuincibles y glorioſos Martyrs Abdon y Sennen &c. Compost per lo molt Reuerent Pare fra Miquel Llot presentat en sacra Theologia y chatedratich en la vniuersitat de Perpinya y enell no he trobat cosa que pogues offendre al lector Christia anies conte ensdo ctrina molt sana y catholica y pfitosa pera los faels christians peraque tinguen deuocio y veneracio a dits sancts Martyrs Abdon y Sennen y ala tumba sancta ab totes les altres Reliquies y vejan quam mirabilis est Deus in sanctis suis. Per lo qual y per lo bon estyl y claredad de ingeni ab que lo auctor ho tracta me apar ques pot ys deu Inprimir (ab molta honra de son auctor) pera que axi vinga en mans de tots y axiu firme de mon nom vny a 25. de Abril. 1591. en Perpinya.

F. Francesc Piques presentat en Theol.

TEnore præsentium, Ego frater Ioannes Loazes sacræ Theologiæ professor, ac Prouinciæ Aragonis ordinis Prædicatorum humilis Prior prouincialis concedo Reuer. Patri F. Michaeli Llot sacræ Theol. presentato ac eiudem in vniuersitate Perpinyan. publico professori facultatem vt librum in honorem sanctorum M. Abdon & Sennē editum, cum in communem hominum vtilitatem ex deuotionis augmētum profuturum esse intelligam, typis mādare possit & valeat. In quorum fidē præsentibus me subscripsi. Die 1. Martij. 1591

F. I. Loaz. Prior Prouinc.

CARTA DEL AV-

TOR AL MOLT ILLVSTRE SE-nyor don Miquel Terça, doctor en drets y per lo molt poderos Rey nostre Re gẽt en lo consell supremo de A-rago en Madrit.

CRAN es estat lo compte, que ha tengut sempre la diuina magestat, ab sos seruents y amics, molt Illustre senyor, puix no volia antiguament, se apartassen vn momento, de la sua delicatissima, y suauissima presẽcia. Per lo qual, los miraua y contẽplaua ab vna singular prouidencia prouehint los de tot lo necessari, ab molt gran compliment, com se requeria a persones tan acostades, ala sua diuina omnipotencia. Y axi a Abraham seruent seu, explica lo senyor la sua voluntat, senyalant lo compte que de les sues coses tenia, dient. Ambula coram me, & esto perfectus. Com si diguera. Guste yo tant ab la vista de Abraham, me alegre de quẽ seruesca, de tal manera que no voldria se apartas de la mia presencia, sino que conformas sempre la sua voluntat ab la mia: puix que de aqui li ha de venir tot lo be alcançant tota la perfectio, en los meus seruents necessaria. De la qual perfectio no estigue priuat lo patriarcha Noe, com ho testifi-

Gen. 17.

ca la diuina scriptura dient. Noe vir integer fuit in generationibus suis, &c. cum deo suo ambulauit fauor. es aquest molt important, ab lo qual honrra per ha sempre lo Spirit Sanct a Noe, dient li home sencer. Y tan sencer que no li faltaua cosa alguna de lo necessari, per hauer de ser totalment perfet en lo seruey de Deu omnipotent. Aço prouenia y tenia principi de hauer passejat sempre Noe, en la presenc a de la diuina magestat y hauer conformat la voluntat sua, ab la diuina y medides les actions ab la regla rectissima de la ley del senyor. Per hon meresque ser tant priuilegiat entre tots los homens, que ales hores viuien en lo vniuersal mon. Pero de altres priuilegis no deixa de participar Abraham: puix que lo exsalsa de tal manera lo senyor, volent que de la sua descendencia baixassen molts Reys en la terra, y en particular lo qui fa regnar y conserua a tots los Reys, que es Christo nostre saluador y senyor, De hont vinch yo inferir, que si tan gran compte tingue lo omnipotent Deu, ab aquests seruents seus, per hauer passejat sempre en la sua diuina presencia: no menys tenia de ser lo compte, que hauia de tenir ab los, que no solamét com a bons cortesans li estigueren presents, sino que lo seguiren, y imitaren de tal manera la vida que toren vn retrato viuissim, y vna ymatge delicatissima del senyor. Com vehem son estats los

Gen. 6.

Gen. 17.

Martyrs glorioſos, que ſeguint las piſadas de Chriſto, ab la imitacio de la vida, y obſeruãcia dels preceptes y manaments, donaren ab molt gran alegria, y contento acompanyada de vna inuincible fortaleza la vida per Chriſto noſtre redemptor, eſcampant la ſanch ab molta abundancia, per la exaltacio de la ſancta Fe catholica, que tots los Chriſtians profeſſam per lo qual han merescut, que lo ſenyor haje tingut de tots ells tal compte, que digue per ſanct Matheu. Veſtri autem capilli capitis omnes numerati ſunt. Fins als cabells dels bons te lo ſenyor encompte particular. Puix ſi dels cabells de ſos ſeruents te lo ſenyor cõpte que ha de ſer de la anima? Y que ha de ſer de les actions, y operacions, ab les quals continuament ſe emplearen en lo ſeruey de Ieſu Chriſt? Y de la ſanch que per ha confirmacio del amor, y de la ſancta Fe eſcamparen? certiſsima coſa es que de tot, ha de tenir lo ſenyor molt major compte, y com a coſes mes principals les ha de tenir en major eſtima. En aço dona entendre molt be Chriſto, la prouidencia particular, Y la eſtima en q te los Martyrs glorioſos, que tant de propoſit en la vida preſent lo ſeguirẽ, y deuant los tribunals dels Tyrans lo honrrarẽ: puix que de les coſes tant minimes com ſon los cabells ſenyala lo ſenyor tenir compte particular. En figura delo qual manaua lo omnipotent Deu antigament, que

Mat. 10.

los

los cabells del Nazareo posas lo sacerdot so
bre del foch, en lo sacrifici de la pau que en *Num. 6*
lo temple de Salamo se offeria. Per ha signi-
ficar quant deueres tenia de acceptar lo se-
nyor, totes les coses per minimes que fossé,
que en lo temps dela ley Euangelica, tenian de
tenir los Martyrs glorioſos, y lo compte de to
tes elles, com de persones a Christo tant aco-
stades, per la imitacio de la vida, y sequela en
la doctrina, y obseruancia de la diuina ley. Pe
ro entre tots los Martyrs, que a Christo ab la
imitacio de la vida seguiré, singularment res
plendeixen los inuincibles Martyrs Abdon y
Sennen, per ser persones tant principals, y en
la imitacio de la vida tan auentajats. Per lo
qual meresqueren tingues lo senyor, lo comp
te que tingue, coronant los en la vida present
com a Reys; puix molt de proposit se regiré,
peraque apres alcansassen la laureola, y coro
na del Maryti, ab la qual per ha sempre resta
ssen coronats, y de tots los homens del mon
venerats y reuerenciats. Y paraque ab major
efficacia, y feruor se fes aquesta veneracio, de
termini a peticio de tota la vila de Arles en
Rossello, de algunes excellencies, de la ma libe
ralissima del senyor, als sancts Reys comuni-
cades, fer memoria en aquest libre, pretenét
en aquest particular, que ab la consideracio
de aquelles, se tenia de eleuar lo nostre ente-
niment, ala intelligencia de moltes altres, ab

les quals aquesta terra de Rossello, y tota Cathalunya restara per ha sempre honrrada, y de tots los Hystoriadors alabada,, ab la pacifica possessio de tan altes reliquies a ella per la diuina Magestat concedides. Anyadint a la Hystoria dels sancts Reys, vna miraculosa obra, que lo senyor per exaltacio y honrra dels sancts produeix y conserua, en la sobredita vila de Arles, ab la concessio dela sancta aygua, que ab molta abundancia de tẽps innumerable emana y te principi de vna santa sepultura ala porta del monestir collocada. La qual per ser tan rara en lo mon, y digne de perpetua memoria, y de molt gran consideracio, guardant las reglas de verdadera Hystoria, ab tota la brevedat possible, he volgut de ella donar a V. S. relacio. Essent jo en aquest particular molt cert, tenia V. S. de rebre molt gran contento y en lo senyor singular alegria, ab la consideracio de cosa tan prodigiosa, y en Cathalunya tant misteriosa. Per tenir com te V. S. sempre les coses tocants ala honrra, y exsalsament de tot lo regne de Cathalunya per tant propries que meritament com a protector y deffensor de totes elles esta de molts anys per la Magestat de nostre Rey poderos y Catholic don Phelip en lo lloc de tanta preheminencia, y honrra en lo consell supremo del Regne de Arago constituit y collocat. Enlo qual regint y gouer

nant

nant dona V. S. de si tanta llum, y resplandor a tota la corona de Arago, que de ella participam tots los que en Cathalunya viuim, y habitam, essent com es V. S. honra y ornament de tota Cathalunya. Y per so no haguera correspost a lo que tots los Cathalans a V. S. deuem, si vna cosa de tanta importancia al regne de Cathalunya tocant, com es la Hystoria dels glorioſos Martyrs Abdon y Senen, y la sanctissima aygua de Arles, a altre persona singular haguera yo dedicada, ni ab altre titol, ni nom Illustrada y decorada; sino ab lo titol y nom de V. S. vltra de que la sobredita Hystoria, es negoci de Reys, a qui V. S. de ordinari com a Regent esta en la presencia, promp te per ha sempre obeir, y deffensar les coses tocants ala corona y sceptre Real. Per lo qual confie acceptara V. S. per molt propria, la deffensa de la sobredita Hystoria dels Reys Invincibles Abdon y Sennen, tenint per molt ben Empleada qualseuol occasio se ofteresca, en seruir tan alts, y glorioſos senyors, com foren los sobredits sancts. En la qual deffensa no restara V. S. sens premi, y gualardo, en la suprema y sobrenatural cort del Cel; puix es cosa certissima que los Reys glorioſos estan en ella felicissimament regnant, a peticio y intercesio dels quals concedeix lo Rey sobre tots los Reys Christo, grandissimes dadiues y

exce

excellencies, als que dē proposit en semblant ocasio se seran senyalats. Y aixi humilment suplique a V. S. accepte en aquest particular la mia voluntat, ab tota la breuedad posible y ab propria lengua declarada, obligant me p hauer a V. S. en altres occasions emplearme en lo seruey de V. S. sempre que entendre sera a V. S. accepte. Dela manera que entengui fonch a V. S. molt agradable la Hystoria de la sanctissima Reliquia del bras y ma Esquerra de sanct Ioan Baptista, que en dies passats Estampi. Y perq̄ estic cert me fara tota merce, donare fi ala present carta; suplicant als Reys glorioſos sien de V. S. tals interceſſors que alcancen del senyor molts anys de vida per ha V. S. pera que enlo lloc enlo qual esta meritament collocat, puga ab augment de gracia diuina a tota Cathalunya honrrar y d̄ corrar. de Perpinyaa 2. de Maig Any. 1591.

Capella menor de V. S.
Fr. Miquel Llot.

AL DEVOT LEC TOR.

SI la consideracio, y vnio tant grán que y ha entre los cortesans de la benauenturança se considera molt be, deuot Lector, ab los que la diuina Mageſtat te predeſtinats y ordenats en aquesta vida mortal, peraque vajen a gozar, deles ſobre naturals riquezas, quals poſſeheixen los ſancts en lo Cel: claramentſe veura com está tots ſubiectes ala mateixa ley y ordinacio dela diuina charitat Y dilectio. Perque conforme doctrina del Apoſtol, de tots ells es cap verdader Christo noſtre Redemptor. Ipſum dedit caput ſuper omnem Eccleſiã & ſuper omnem principatum, & poteſtatem. No ſolament cap de la Yglesia militant, ſino tambe de la triumphant. Y axi com veheni en los regnes temporals de la catholica Mageſtat de noſtre Rey dõ Phelip, per mes apartats que ſien per la diſtancia del lloch, venir eſtar ſubiectes ala mateixa ley y ordinacio, ab la qual ſe gouerna, Caſtella, Arago, Portugal, lo Regne de Indias y molts altres eſſent com es lo Rey noſtre hu, al qual ſe deu lo verdader reſpecte y obediencia. Axi tambe en los Regnes Celeſtials de Deu omnipotent militant, y triumphant, per ſer lo cap verdader de tots ſols Christo verdader Deu y Home, eſtan ſubiectes a vna ma

Ephe. 1.

texa-

texa ley y ordinacio de la diuina Charitat, ab la qual venen a ser regits y gouernats. Encara que ab molta mes perfectio, se obserua aquesta ordinacio diuina en la gloria, per estar lo obiecte clarament present, la diuina y infinita bondat. La qual de tal manera inflamma, y illumina la voluntat dels sancts, que resta per ha sempre enamoradissima de Deu omnipotent de la presencia del qual goza per ha sempre ab tota manera de perfectio de hont per medi de la Charitat se alegran continuament los sancts, de les obres bones y exercicis, en los quals se excercitan los homens, per hauer de alcançar, lo que ells ab
Luc. 15. tota manera de pau posseheixen. Aço volgue significar Christo dient. Gaudium est angelis super vno peccatore poenitentiam agente. Puix si los angels reben alegria de la penitencia de vn peccador, que faran los sancts de la perseuerancia en la virtut de vn seruent del Senyor; y de la oracio, y del dejuni, y de totes les demes obres bones en les quals per ha seruey de Deu omnipotent se emplean los homens? y com honrrar y venerar los sancts en aquesta Iglesia militant, sie obra tant bona, y al Senyor tant agradable, certissima cosa es, que de ella se han de alegrar en gran manera los sancts en la benauenturança. Perque si en aquest cos material veem que rebent contento vna part, lo reben las altres

tres per estar vnides ab los niruis y confede-
rades entre si, molt mes sera lo que rebran les
parts en lo cos mystic de la Iglesia estant v-
nides ab la vnio de la Charitat y dilectio. Y a
xi rebent nosaltres contento ab lo excercici
deles bones obres; puix que Gaudium est ju-
sto facere justitiam. Tambe lo rebran los sacts
en la gloria. Majorment quantes negoci tocāt
a la honra y veneracio dels sancts. Per cosa tā
propria dela qual rebem gloria accidental cō
fornie la doctrina dels Theolecs. Dehont, per
que aquesta veneracio ab major feruor, y con-
pliment se fes als inuincibles Martyrs Abdō y
Semien, als quals tota aquesta terra, de Arles re
sta ppetuamēt obligada, volgui a peticio dela
sobredita vila, ab tota la breuedat possible, en
lo presēt libre fer memoria dls beneficis y mer-
ces, q̄ per la intercessio de tāts glorioses Mar-
tyrs tenia aq̄sta terra rebudes: pera moure to
ts los animos, ala deuocio feruorosa de tant
principals protectors. No oluidāt me de vn al
tre benefici singularissim, que per ha major ve
neracio dels sancts, lo senyor conserua molts
anys ha en la matexa Iglesia del monestir de
sanct Benet, ab la sancta aygua de la sancta Tū
ba. La qual quant mes rara es en lo mon,
tant mes ha de ser de tots los homens estima-
da, y venerada. Per lo qual referire alguns
miracles, q̄ p exaltacio de la S. aygua lo señor
te obrats. En lo discurs dels quals he pcurat

Ap. 53.

sempre

sempre guardar las leys de verdadera Hy to-
ria escriuint las del modo, y manera que han
succeit, los autentics, com ha autentics, y los
altres que per sola tradicio se alcancen con-
firmant los ab sola tradicio. En lo qual vltra
del delig que teni nen les montanies, ó en to
ta Cathalunia de saber lo principi de la Tran
slacio dels Martyrs glorioſos en aquesta terra
de Rossello, me ha mogut hauer escriure,
entendre les molt grans diligencies, que
se han fetes en aquest particular: per ha
saber de fonament, vn negoci de tanta im
portancia com en son lloch y temps, en lo
discurs de la breu Hystoria lo referire. En-
L tre los quals me so volgut yo senyalar en fer vn
poquet mes de estudi (predicant en la mate-
xa vila la Quaresma,) per ha posar les totes
elles ab orde y disposicio com conuenia a co-
ses tant principals. Majorment estant en la frō
tera de França, ala porta que diuen, dels ene-
michs de nostra sancta Fe catholica, que son
los heretges y lutherans, los quals en tanta ma
nera sempre han perseguit les coses tocants
ala honrra y veneracio dels sancts. Pero re-
stan ells confusos, y del gremi de nostra sancta
mare la Yglesia molt apartats, si consideram
aquest miracle, y molta grandeza que lo se-
nyor obra a vista d' tots en la vila sobredita de
Arles, ab la prøductio de la sancta aigua per
c honrra dels sancts. Confirmant la ab altres o-

bres

bres miraculoſes; per ha reparo y Remey de qualſeuol malalt. Ab les quals dona entendre claram ent lo ſenyor en quin comte tinga ſem pre la interceſsio dels ſancts en la gloria; puix per los merits y peticions de aquells, conce-der lo ſenyor ſemblants merces, com en lo diſcurs de la Hyſtoria ſe tractara. Y axi obliga cio tenim tots los que lletres diuines profeſſã, les coſes tocants ala honrra dels ſancts mani-feſtarles, y declararles, que tots las entengan, y conegan. Per que per medi de aqueſtes ar-mes ſpirituals reſten noſtres enemics y contra ris los heretges vençuts y proſtrats, y los ſãcts glorioſos honrrats y venerats, y Deu omnipo tent en tots ells alabat. Lo que jo he procurat de fer ſempre en aqueſt libre: en la diſpoſicio y orde del qual, ſi en alguna coſa he faltat y er rat, pregue humilment al deuot lector me p done, y ala molta voluntat que tinc de ſeruir als innincibles Martyrs de Ieſu Chriſt ho atri-bueſca. Y ſi alguna coſa bona y agradable ad uertira, al ſenyor ho refereſca, de qui baixa tota manera de perfectio. Perque de aqueſta manera me obligara a que en lo reſtant de la vida mia, me emplee en altres obres, ab les quals puga ſeruir, y donar contento. Vale Humanilsime le ctor & pro me deum exora.

LIBRE DE SS.

CAPITOL PRIMER EN lo qual se declara, qui foren sanct Abdon y Sennen, y de com ser uiren a Iesu Christ.

Cosa justa sera, y per la intelligencia de lo que despre ten molt necessaria, anys de tractar dela translacio dels inuincibles SS. Martyrs Abdon y Sennē, entendre primer qui foren, y de la manera que a Deu omnipotent seruiren. Perque de aqui mes resplendixca, lo beneficitant singular que lo senyor feu a tota aquesta terra de Rossello, y vila de Arles, illustrant la ab la vinguda, de tant principals deffensors de la fe de Iesu Christ. Y per que millor se entenga es be consi derar

siderar

siderar la bondat inmensa, juntament abla diuina omnipotencia, ab la qual essent nat nouament en lo mon Christo nostre senyor, tragué del pecat de la ydolatria aquells tres Reys magos, per medi devna noua Estella, yls feu venir ab molta presteza, dexats los propris regnes, regalos y contentos, peraque lo adoressen en lo pesebre de Bethleem. Lo qual considerant, lo propheta Esayas ab Sperit de pro- *Esay. 8.*
phetia estaua diét. Antequam sciat puer vocare patrem, & matrem suam, auferetur fortitudo damasci, & spolia Samarię coram rege Assyriorũ. Que antes que lo minyo Christo sabes dir pare ni mare, hauia de traure la fortaleça de Damasco, y

les despulles de Samaria. Encarint en aço, lo prophe ta lo que ab molta presteſa Chriſto tenia de obrar ab la ſua vinguda en lo mon. Puix que tenia de deſtruir les fortaleçes del dimoni, y llançar del mon la ydolatria. Ab la qual era luciferado rat y reuerenciat tyrannicamẽt đls homens. De que dona lo ſenyor a les hores ſenyals, cridant ab la Eſte la los tres Reys, los quals oluidats del demoni y a ell renunciat y a totes ſes põpes, adoraré a Ieſu Chriſt, cõ a Deu verdader. Lo q̃ feren complidiſſimament los tres Reys cem

Mat. 2. ſcriu lo Euangeliſta ſanct Matheu. Pero no ſe contenta Chriſto abſolstraure aqueſta primera fortaleça đl poder del dimoni; ſino que per a ma

jor

jor corroboratio y confirmacio de noſtra ſancta Fe, volgue que los ſeus amats dexebles, per medi de la predicacio conuertiſſen innumerables perſones, a la ſancta Fe Catholica, y poſtraſſé totalment lo poder y forraleça del dimoni. Lo que obſeruaren los Apoſtols predicant lo ſanct Euãgeli per totes les parts dl mon. Per la qual predicaciò reſtaren los Chriſtians, ab tanta fortaleça y poder que no pogue cõtra ells coſa alguna, tot lo poder finit y limitat del demoni, ni de ſos valedors y miniſtres. Aço veurem per la obra en los inuincibles Martyrs ſãct Abdon y Sennen. Los quals cõ a perſones reals, (que foren certiſſimament Reys, no tant poderoſos

com los tres Reys de oriēt, y molts altres que han regnat en lo mon. y confortats ab la diuina gracia alcançaren victoria del enemic de la nostra anima, que es lo dimoni. Imitaren en aço, als tres tres Reys magos, que adorant a Christo en lo pesebre, restaren tant enamorats, que continuament guardaren y obseruaren lós seus sanctsmanamēts, en tot lo restant de la vida, obtenint sẽpre victoria, del qui a la continua ab molta vigilancia nos persegueix la nostra anima. De la matexa manera los dos SS. Reys Abdon y Sennen, estant en lo Regne de Persia, regint y gouernant diuersos regnes y prouincias, instrits en la fe de Iesu Christ, abraçarē de tal manera la

virtut de la charitat, y dilectio del
senyor; que nunca pogue lo dimoni
ab ells cosa alguna, ab tota la arti-
lleria y bataria de les tentacions, y
poder dels seus ministres fer los
tornar vn pas atras en lo seruey de
Deu omnipotent. Antres be de cada
dia, los anauan desafiant dient ab
lo Apostols. Quis nos separabit *Rom. 8.*
a charitate dei? Tribulatio, an Angu
stia, an periculum, an fames? Hay
cosa alguna que sie bastant, diuen
los sancts glorioſos, per hauer nos
de apartar de la dilect io del senyor?
Confiats estam diuen los bons Re-
ys, Que ni la tribulacio, ni la affli
ctio, ni qualseuol peril ni occasio, p
mes ardua q̃ sie nos diuertira en nin
guna manera del cami, tenim comen

mençat, en la ſequela de Chriſto:
Perque ſi los tres Reys de oriẽt, an
tes de noſaltres no ſe apartaren vn
momento, en la empreſa que em-
prengueren ab la adoracio verda-
dera del Rey ſobre tots los Reys,
que es Chriſto, Ab la matexa obli-
gacio reſtam noſaltres digueren ſẽ-
pre los ſanctꝭ glorioſos Abdon y Sẽ
nen, per hauer lo de amar y ſeruir.
Lo que amoſtraren molt be, emple-
ant ſe ab moltes obres en lo temps
que viſqueren, per les quals aconté
taren ab grãdiſsima manera a Deu
omnipotent. Entre les quals, vna
molt ſingular y digna de perpetua
memoria fonc que enla ciutat de Ba
bilonia ſpecialment, donauen ab
ſes proprias mans ſepultura als Chri
ſtians,

ſtians que lo Emperador Decio ma-
naua marryrizar. En lo qual imitauã *Thob. 2.*
aq̃ll gran ſeruent del ſenyor Thobi
as. Aqui moltes vegades eſdeuen-
gue, alçar ſe de la taula, per hauer
de donar als morts ſepultura. Y axi
mereſque del ſenyor cobrar la vi-
ſta corporal, per miniſteri del An-
gel ſanct Raphel com ho diu la ſa-
grada ſcriptura. Y tambe Abraham
entenent quant agradaua al ſenyor
la honrra, que als deffuncts ſe fa, do *Gen. 25.*
na a ſa muller Sarra honrradiſsima
ſepultura. Lo que alaba molt lo ma-
tex ſenyor. Finalment Ioſeph molt
auentajat en les merces de la ma dl
ſenyor rebudes, quant ſen ana de E- *Gen. 50.*
gipte, p ha ſa propria terra de Cha-
naan, ſen aporta ab ſi los oſſos de ſõ

pare Iacob, enterrant los honrradi-
ssimament. Tot lo qual entes molt
be, per los sancts Reys Abdon y Sē-
nen, no tement los manaments del
Emperador Decio, se ocupauā molt
de proposit, en procurar ab tota di-
ligencia, de que los cossos dels Chri
stians deffuncts fossen enterrats. Y
com a verdaders dexebles de Iesu
Christ, armats de vna profūdissima
humilitat, los donauen de ses propri
es mans honrradissimes sepultures.
Per lo qual foren ā algūs maleuols
acusats, ala presencia del Em-
perador Decio, y manats cap
turar y pendre. Com en
lo Capitol seguent se
tractara.

CAPITOL II. EN LO qual se tracta de com los inuincibles Martyrs SS. Abdon y Sennen, foren presos y aportats a Roma.

SON tant ordinaris los treballs, y persequcions en la sequela de Christo, que podem dir, los dexa Christo com a herencia, per ha sos seruets en la vida present. Puix q̃ en lo matex punct q̃ determinan seguir lo, se offerexen tants treballs, y persequcions, y tants enemics, y contraris se arman contra d nosaltres, que sino fos estar Christo de part, dels bons; apareguera quels tendrian de vencer y postrar. Lo q̃ volgue ya significar Christo en lo

temps

temps de la despedida, dient. In mũ
do presſuran habebitis. En lo mon
Ioã. 16. noy haura ſino treballs y fatigues,
y perſequcions per ha voſaltres. Pe
ro ajuſta Chriſto. Sed confidit ego
vici mundum. Com ſi diguera no
es meneſter deſmayar ni tornar la
cara atras, als treballs y fatigues,
que ſi jo he alcançada victoria, com
actualment la tinc guanyada, ſera
certa pera voſaltres. En lo qual ſe
aconſellan en gran manera los bõs
y ſeruents del ſenyor, y prenen grã
ánimo per hauer de empendre co-
ſas molt arduas y difficultoſas. Y a-
xi diuen, lo que diu lo Apoſtol ſanct
Pau. Sicut abũdant paſsiones Chri
ſti in nobis, ita & per Chriſtum a-
bundat conſolatio noſtra. Que a-

xi com no falten treballs per ha nos
altres en lo mon, fino que sempre
van augmentant, axi tambe multi-
plica lo senyor les cõsolacions, do-
nant ajuda y fauor; a sos seruents pe
raque en los treballs tinguen la pa-
ciencia que conue, y alcansen victo
ria de sos enemics y contraris. Com
veurẽ en los glorios sos martyrs SS.
Abdon y Sennen. Que acusats per
alguns gentils, y y dolatras enemics
dels Reys SS. ala presencia del Em
perador Decio que donauen sepul-
tura als morts Christians, se expo-
sfaren ab gran animo y esfors a la
tribulacio: y persecucio que sels e-
staua apparellada. Era a les hores
arribat lo Emperador Decio ab vn
excercit poderosissim al Regne de
persia:

En la llegẽda Antiquissima del Monestir de Sanct Benet.

Perſia, a vna gran Ciutat anomenà da Pontica. Hauent primer dexat en la Ciutat de Roma per preſident a vn Senador anomenat Galba; y arribat que fonc a la Perſia ab intent de ſubiectar y dominar aquell Regne al imperi Roma, alcança vna gran victoria ſenyaladissima en la montanya dels Medos. Ab la qual ſens reſiſtencia ninguna ſe feu ſenyor de moltes, y molt grans Ciutats del Regne de Perſia, per hauer mort la multitut tant gran que moriren dels Perſas. Entrant per aquelles Ciutats nouament conquiſtades, lo Emperador troba molt grã numero de chriſtians, als quals, com a public enemic y perſeguidor de la Yglesia de

Ieſu

Iesu Christ; mana martyrizar ab diuersos martyris, y lleuarlos la vida. Lo qual visi per los bons Reys Abdon y Sennen determinaren de desc cubrirse, y senyalarse en lo seruey de Christo, sehent tals obras per lo exterior que denotauen molt be, lo que tenien en lo interior; que era la fe viuissima de Iesu Christ. Que ala veritat mal pot la Ciutat posada en lo alt de la mõtanya, de xar de ser vista, ni la candela posada de sobre lo canalobre encesa, dexar de donar claredat y resplandor. Lo qual anauan despedint de si ab molt gran abundancia aquests seruents del omnipotent Deu, essent publiques Ciutats de refugi per los pobres christians. Aço entes

Mat. 5.

per

per lo Emperador Decio: mana capturar los presos foren aportats ala sua presencia. Y plens de molt gran alegria: y contento: confortats ab la diuina gracia: començaren com a bons Reys entendre en armar se de la Fe verdadera de Iesu Christ: per hauer de resistir a les vanes y poc corteses paraules del Emperador. Perque arribats que foren deuant de Decio: los digue. Perq̃ vosaltres sou tant ignocents en seguir, y obeir a qui segueixen: y obeheyxen los Christians? no sabeu peruentura que per lo matex cas, trasspassau los manamẽts meus y precptes ab los quals se mana que los ydolos sien adorats y reuerenciats? no sabeu que jo ab mon exercit, tinc de vo-

vosaltres alcançada victoria? Y que la vostra vida esta posada en les mi es mans? Humiliau vos diu lo Empe rador y adorau a qui jo adore. Res- pongueren los sancts glorioſos y en particular sanct Abdon y digue. La humilitat ab la qual nos tenim de humiliar, es per hauer de adorar a Deu lo Pare, y al seu primogenit Fill, lo qual mogut de amor, y de pu ra misericordia per nosaltres, y per nostra salut se humilia vestint se de la naturaleza humana, al qual deue res adoram y reuerenciam. Y la vi- ctoria que dius Emperador, que has de nosaltres alcançada: pretenē nosaltres alcançar, mediant la gra- cia, y fauor del Sperit sanct. De la qual resposta indignat lo Empera-

dor Decio, mana que fossen encadenats, y posats en vna carcel obscurissima. Encara que plena de molta claredat, y gloria, per los Reys seruẽts de Christo. Conforme lo que digue sanct Abdõ a son companyo sanct Sennen. Ecce gloriam quam semper speranimus a domino. Al temps que estauen en la carcel. Per que a la veritat per gloria, y honrra tenen los sancts patir y passar treballs per Christo dient. Sempre ab lo Apostol. Gloriamur in tribulationibus En les tribulacions, cadenas, grillons nos gloriam: puix per medi de ells venen alcançar los sancts, la verdadera gloria y honrra. Com veurem alcançaran los inuincibles Martyrs SS. Abdon y Sennẽ, lo prin

cipi

ci pi de la qual començaren ha sen-
tir al temps que en la carcel entra-
ren per manament de Decio. En la
qual estigueren molt poc. Per que a
pres molt prest rebe lo Emperador
Decio, noua certa, de com lo presi-
dent hauia deixat en Roma Galba
mort. De hont li fonc forçat al Em
perador ordenar-lo que tenia de or
denar, en les viles y Ciutats que ha
uia conquistades partint perha Ro-
ma. Porrant sen juntament absi, los
dos Reys Abdon y Sennen, pera
que de ells pogues triumphar, y Mar
tyrizar los en la presencia de tot
lo Senat Roma: per ser persones tãt
qualificades, y principals. No tar-
da molt lo Emperador, en posar p
effecte son intent: puix que dintre

quatre mesos se trobaren dintre Roma. En la qual foren los glorioſos Reys martyrizats, per la fe de Ieſu Christ: com enlo capitol seguent se dira.

CAPITOL III. DE COM los inuincibles Martyrs arribaren a Roma, y de lo que en ella succey.

Eccl. 10.

LO despodria be explicar, quant auorrida es estada sempre, a Deu omnipotent la soperbia. Y no solament del señyor, pero encara de tots los homens que senten be de les coses del sperit, y axi digue lo saui. Odibilis coram Deo & hominibus superbia. En tanta manera, que en lo infern, quant

quãt entren en ell los superbos, fan los dimonis gran sentiment: puix q̃ per la soperbia alcançaren la pena, ab la qual meritament son castigats Y axi del rey Baltazar digue lo propheta Esayas. Infernus subter te conturbatus est, & in occursum tui suscitauit gigantes grãdes. Lo qual certissimament alcansa lo Emperador Decio, essent com era en la vida tant soperbo, y arrogant y perseguidor dels seruẽts del senyor. Per la entrada del qual, en lo infern no deixarã de ser molt grã sentiment los demonis, y monre los gegãts molt grãs Puix que aquest en la vida fonchentots sos tractes, en la soperbia, y arrogancia molt gegant. Com ho demostra molt be, ab lo que guarda ab

Esay. 14.

los humilisims Reys SS. Abdon y Sennen. Perque arribat que fonch a Roma, y los sancts presos juntamẽt ab ell, mana conuocar tot lo Senat de Roma, y la gent mes principal de aquella ciutat, per ostentacio de la sua gloria y soberbia: ab intẽt de martyrizar en presencia de tots ells, los dos Reys christians, que hauia portats presos del regne de Persia. Perço mana a Valeriano capita general seu, aportas los dos sancts en la presencia del Senat. Lo que fonch posat ab molta presteza per effecte. Y queren los dos Reys glorioſos a daquest primer spectacle, vestits ab les vestidures y insignias Reals, de or y pedres precioses al rededor a dornades. Sobre de les quals anaues

les

En la Hystoria Antigad Arles.

les cadenas ab les quals arribaren molt çansats y afatigats, p ser pso nes tant delicades, y de poca edat. Perho p altra part, tãt gentils y galãts, q̃ tots aquells Senadors, y caualllers principals, restarẽ dels reys ab cõpalsio, y en particular molt affectats. Cõdolent se, que psones de tãta gentileza, y tant principals, estiguessen en los treballs, en los quals cõtẽplauen y miratan. Bastaua als sobredits Reys estar, cõ estauen en la graçia del senyor, y charitat de Deu omnipotẽt, pera q̃ alcansassen la sobredita gẽtileza. Puix q̃s es cosa certissima q̃ noy ha neu mes blãca, ni cosa p gentil q̃ sia, ques puga acõparar ab la blãcura, y gẽtileza que te vna anima que esta posada en la

gracia y amistat del senyor. De la qual sens falta ninguna, participaria lo cos dels SS. Reys glorioſos. Per lo qual apareguerantant gentils, y galãts a la presencia dels senadors Romans. Y manat conuocar lo pontifice del Capitolio, Claudio, digue lo Emperador Decio, als Reys Christians, aquestes paraules. Sacrificau Abdon y Sennen, als deus nostres, que en lo matex temps vos promet libertat, y poder per a tornar vos ne a vostres regnes, concedint lo que ab tirol del imperi Roma, tinc fins al present dia guanyat: prometent vos, de part d tot lo imperi perpetua amistat y confederacio. Pero pogueren tant poc aquestes paraules, en lo pit dels enamorats

rats Reys de Iesu Christ, que d nou
los mogue lo appetit, p hauer de de
fijar, lo que molt ants al señyor re-
meten offert. Dehonre spongueren
al Emperador dient. Nosaltres en-
cara q̃ indignes seruents del señyor
nos tenim offert en sacrifici y obla-
çio, Y axi no tens occasio, peraque
sens proposit gastes, Emperador, pa
raules en lo que nunca podrias alcã
çar. Puix que lo sacrifici a Deu om
nipotent, y Deu verdader pretenẽ
fer, y no als demonis, als quals vos-
altres adorau y reuerenciau. Indig-
nat lo Emperador Decio, de aque-
sta resposta, los amenaça ab los lle-
ons, y ossos y altres besties sylue-
stres que per ha martyrizar los chri
stians tenia aparellades. Pero forẽ

de poca efficacia, les amenasses: per aq̃lls q̃ tãt segurs estauen dla ajuda y fauor del señor. Cõtra del qual tota la fortalesa del mon, es fa ca y la sabiduria del mateix mon, ignorancia. Oñe veu ala clara alcs hores: puix pensant lo Emperador trobar los lleons, y les altres besties saluatges ab vida, se trobaren morts. Dela qual noua, rebe Decio singular pena, y afflictio, vehent que no podia executar son intent, dela manera que pensaua. Per lo qual mana a Valeriano, que vinguts que fossen los Reys al Amphiteatro, executas en ells, la sentencia mes terrible que pogues pensar, procurãt ab tota diligencia pera dit effecte altres besties saluatges, pera mes als glorio

sos sancts atormentar. Lo que en lo capitol seguent se veura.

CAPITOL IIII. DE COM los Martyrs inuincibles, per manament de Decio, foren de Valeriano martyrizats.

DOnada lo Emperador Decio, a Valeriano la llicencia pera que als sancts gloriosos martyrizas, ab molta presteza obey Valeriano als manaments del Emperador. Y pensant en aço guañyar la voluntat de Decio, inuenta certa manera de torments, p hauer los de atormentar. Lo que es molt dellastimar veure que no se cõtenten los senyors en ser mals y peccadors

ſino que procuren que los criats, y miniſtres ſien mals, y complices en los vicis y peccats. De la manera q̃ llegim en la diuina ſcriptura, que Pharao incitaua a les lleuadoras dls hebreos, peraque mataſſẽ a tots los primogenits dels hebreos. No contentant ſe en ſer ell mal, com era, y en lo peccat obſtinat, ſino que volia
Exod. 1. les lleuadoras ho foçen. Pero ellas temeren a Deu omnipotent no volènt poſar per effecte, lo manament del Rey Pharao. Per lo qual diu la matexa diuina ſcriptura. Dominus dificauit illis domos. Los edificã lo ſenyor caſas. No tingue aqueſt temor Valeriano, antes com a Tygre, y lleo carniçer, amic de beure la ſãc Chriſtiana, nunca para enla iñuen-

cio

cio dels torméts, fins a tant als sãcts Martyrs ab la propria sanc veu bañyats. Per lo qual Valeriano los digũ, ala que anauen los Reys, acõpanyats dels ministres del demoni, al Amphiteatro. Reys considerau dehont teniu principi, y descenden cia, y no ḋ genereu de lo q̃ vostres amics passats guanyaren. Adorau a la statua del Sol, que aci esta prẽsent, y no se executera ab vosaltres lo que tinc determinat. Respongue sanct Abdon. Noy ha peraque repetir, lo que tantes vegades tenim offert, a Iesu Christ adoram, y la sta tua del Sol y tots los demes y dols renunciam. Acabades de dir aquestes paraules, plenes de grandissim amor, y sanctedat, mana Valeriano

los

los despullassen tots nus, y de aqsta manera posar los dintre lo Amphiteatro, manaren als ministres del demoni, que per pura força los feñen la estatua del Sol adorar. Perotant poc pogue aquesta força, que seruí per ha mes confusio y ignorancia d tots ells. Perque no renint los sancts Reys altres armes, ab la salitua feian contraste ala estatua del sol. Y axi per vituperi de Valeriano, y dels y dols escupien los sancts glorioſos en ella. Desafiant a Valeriano, perque ab execucio, y effecte, passas per hauant sos incents. Lo que es molt de cõsiderar, que vehent se los sancts Reys de aquella manera desnus, los q ordinariamẽt vestian sedas, y brocat, estiguessen

ab tan gran cõtento y alegria, y ab tanta fortaleça q̃ menyspreassen la de Valeriano. A ço prouenia de la gran cõfiança q̃ enlo senyor tenian Dela qual cõfortats alcãçarẽ vna noua fortaleça, dla qual deia lo pro pheta Esayas. Qui cõfidunt in dño mutabunt fortitudinẽ. Aquesta mudaren los Reys glorioſos, q̃ deixada la fortaleça dels homẽs, se abrassarẽ abla fortaleça d Iesu christ, abla qual resistirã a Valeriano, y atot sõ poder. Y axi mana q̃ despullats cõ estauẽ, foçen a veu publica açotats ab açots emplomats: cõ homens q̃ blasphemauen dels ydolos. Pero no fonc aq̃st lo darrer torment: puix en cõtinent mana Valeriano que fossẽ polats entre dos Leons, y quatre

Esa. 40.

ossos

ossos. En lo que se amostra lo se-
nyor molt propicio als seus seruẽts
manant adaquells animals indo-
mits y saluatges, que a la presencia
dels sancts Reys se postrassen, y a-
Luc. 16. quells guardassẽ, y dels treballs pas
sats aliuiassen. Que pense jo farien
lo que feren los cans ala porta del
mal ric, a Llatzer ple de vlceres:
puix lo estauen ab la llengua curãt
de aquelles nafres. De la matexa
manera pense jo farian los Lleons,
y los ossos per manament del se-
nyor, remediant aquells cossos glo-
riosos, dels terribles y deshaforats a
çots. Vehent vna cosa tant estrãnya
y mysterioſa Valeriano, ho attribuia
a Art magica. Dient que ab ella tẽ-
drian los sancts glorioſos lligats als
animals

animals saluatges, peraque nols lle uassen la vida. Pero ab tot ningu dels ministres gozaua acostarse als sancts martyrs, perque eren se fets tals defensors dels Reys, y muralla de tanta fortaleta, que fonc necessari, que entrassen persones molt exercitades en les armes, per hauer les de hauer ab spases ab les besties indomites. Y perço ple de ira, y de malicia Valeriano mana primer matar als lleons, y als ossos. Lo qual acabat prengueren los sancts Reys invincibles, y ab molt gran alegria, y contento de ells, tenint per certa la corona de justicia, los lleuaren los ministres de sathanas per manamẽt de Valeriano lo cap, a cadahu dels Reys. Morts que foren lligaren los

peus de aquells, y de aquesta mane-
ra los posaren per orde del matex
Valeriano, deuant la statua del sol.
Haont estigueren los glorioſos Ma-
rtyrs tres dias, ſobre de la terra.
Acabats los tres dies prouehi lo ſe-
ñyor, de vn bon Christia, y ſeruent
del ſenyor lo qual era ſubdiaca, que
acudint de nit, al Amphiteatro pre-
gue los coſſos ſacratiſsims, dels in-
uincibles Martyrs, y dintre de vna
caixa de plom molt ben adornada;
los dona ſepultura dintre la ſua pro
pria caſa. En la qual caſa y lloc esti-
gueren los ſancts glorioſos, fins al
temps del Emperador Conſtantino
A.330. En lo temps del qual foren ab diui-
na reuelacio deſcuberts, y p lo Em-
perador, y poble Róma tranſladats

a altre

a altre lloc, que era lo Cementeri ponciano. Haont Estigueren, fins a tant que arribat lo dichos Abat Arnulfo del monestir de nostra senyora de Arles, foren ab diuina reuelacio descuberts, y apres ala vila de Arles transladats. De aquesta manera guanyaren la verdadera Corona del Regne Celestial aquells bons Reys en la terra, Abdon y Sennen, escampant la sanc propria per la deffensio de la fe de Iesu Christ. Al qual com a dos cherubins enceses, y en lo amor y dilectio del senyor enflammats, continuament miraren en la vida present, com a verdader propiciatori. Per lo qual merexqueren alcáçar la

clarissima, y perfectissima vista, ab la qual lo miran per hasempre enla benauenturança, gozant de Christo sempre, y de la diuina essentia com ha sãcts molt glorioſos, y Reys en lo Regne de Christo molt auentajats. Hi ont felicissimament regnant, intercedexen y aduocan per los que a ells en ses necessitats y treballs, baix lo amparo y protectio, d aquests sancts se posan, com veurem molt llargamẽt en lo q̃ en los capitols seguẽts, se pretendtractar.

CAPITOL V. DE COMMENÇAMENT DE SON

SON tant profundos los judicis d̄ Deu omnipotēt, y es tant immensa la sua diuina sabiduria, y les obres tant miraculoses, que meritament ab la consideracio d̄ aquelles, se admiraua Abacuc: Dient. Cōside raui opera tua & expaui. Y tambe en altra part lo Propheta Dauid. Iudicia dei abyssus multa. I.os judicis del senyor son vn mar profundissim y vn pelago immenso, que noy ha poder en ell trobar fondo. Y ala veritat, admiran se meritament los homens ab sola la consideracio dels judicis del senyo; puix per hont pensan estar postrats, y perdurs, per alli matex los exsalça Deu omnipotēt. Qui diguera que Ioseph, estant en

Abac.3

Psal.35

Gen. 39. la cisterna, en la qual sos germās lō posaren no tenia de acabar la vida? Y qui vehent lo en Egipte en la car cel, diguera q̄ tenia de ser saluador de Egipte? Essent cō era accusat de vn peccat, del qual ordinariament eran a les hores terriblement castigats, de hauer deshonrrada la muller de Puthifar. Y ab tot dela carçel lo trague lo senyor, p̄ hauer de alcā çar la major honrra, q̄ may home hagues alcāçat en Egipte. Mes qui diguera q̄ los treballs, q̄ dona Deu a Dauid, ab la p̄sequcio de Saul, tenié de parar enlo q̄ pararen, ab tāta hōrra de Dauid? Verdaderamēt son iudicis p̄fundos del senyor, dels quals no escapa la vila, y terra de Arles, y pobles circumuehins, essent cō erā

2. Reg. 2

tant

tant castigats, de la ma riguroſa de
Deu omnipotẽt. Peraq̃ apres alcan
çassen la honrra, y gloria, quietut y
deſcans q̃ alcansaẽ ab la noua trãs
lacio, de tant glorioſos martyrs, cõ
ſon los SS. Abdon y Sennen. Y pex
plicar y donar entendre los innume
rables treballs, y açots, q̃ de la ma dl
ſenyor Arles, y tota la terra circum
ueyna patia. Ha ſe de ſaber, q̃ Arles
es vna vila edificada, enmig đ dues
mõtanyes altiſsimes đls Peryneus,
enlo lloc dit lo Valleſpir. Prop de la
qual vila paſſa vn Riuq̃s vulgar
ment dit lo Tech, y fa vna vall molt
bona, y fertil, y p la diuerſitat deles
aygues, y abundancia deles fruytes
molt apaſible. En la qual vila eſta e-
dificat vn moneſtir antiquiſsim đ S.

Benet singular. Lo qual edifica en
lo temps de Carlos Magno, lo A- p.54.
bat dit Castella. De molts emolu-
ments, y rendes, y molt mes priuile-
gis, perrogatiues y excellencies, de
la ma del senyor ad aquest sanct Mo
nestir concedides: com en son lloc y
temps se dira. La qual terra y vila d
aquesta manera edificada, castiga
lo senyor, en tanta manera, que ya
quasi estauen totalment perduts: y
destruits los habitadors de aquella
terra. Perque eren tantes les tempe
stats, los trons y llamps que dles mō
tanyes de Canigo, y altres del reda
dor baxauen, que moltes vegades
los aparexia que en vn momento
tenien tots de preterir y acabar. A-
niadint tāta pedra, aygues, y altres

In processu translationis sanctorum Abdon & Sennen.

teh-

tempestats ab tãta furia, y impetut que quant hauien los pagesos llançat lo gra sobre la terra no hauien fet res. Y si algun camp sembrat algun tant prosperaua, y escapaua de les ordinaries tẽpestats, erẽ tãts los animals sylluestres los llops, ossos porcs senglars y ceruos y altres que tot ho deuorauen, y consumien. De tal manera que noy hauia sperança que cosa alguna de fruit de la terra vingues a total perfectio. Pero era no res aço, en comparacio de altre açot, y castic, que lo senyor tenia ordenat, y prouehit, que era altra manera de animals sylluestres, a manera de monas, que aparexian denit y de dia los quals perdent lo temor y respecte als homens Moltes vega

des los matauen y menjauen. Y en particular entrauē ab tāta destreza y primor alas casas, axi de Arles cō circumueines a la montanya, que sens poder ser remediats, prenié los minyons petits y los ne aportauen al desert, enlo qual los menjauen: cosa que spanta, y jo nou creguera sino estiguera contengut, en lo proces de la translacio dels inuincibles Martyrs. SS. Abdō y Sennē. Molts altres y innumerables treballs, y castics patian, los q̄ antigament en la vall de Arles habitauan. En tant que sōc forçat, conuocar se tots los homens de aquella Vall, axi Eccleasticscom seculars, peraque determinassen lo que se podria fer, per hauer de aplacar la ira del senyor, sobre

In proces su translationis sanctorum Abdon & Sennen.

de aquella miserable a les hores ter
ra declarada y axi resolgueren
de cridar public deiuni, y oracio
a imitacio de la Ciutat de Niniue, Ione. 3
fahent grandissima penitencia de
ses culpes y peccats. Ordeãnt certs
dies de la Semmana professons,
en les quals acudint chics, y grans
ab moltes llagrimes y plors, su-
plicauen humilment al senyor, al-
ças la ma, ala tribulacio y fatiga,
en la qual tants anys hauia esta-
ua aquella vila y terra posada. Pe
ro lo senyor que per ha major hon
rra, y consolacio de la matexa ter
ra, encaminaua los treballs, y
los castics terribles, no cessaua,
ans be de cadadia augmentaua en
la pena, y afflictio per ha tots ells.

Y axi

Y axi prouehi lo ſenyor de vn mêdi important, y en la ſua diuina prouidencia ordenat, que fonc los merits y intercelsions dls inuincibles Martyrs Abdon y Sennen, los coſſos dls quals eſtauen com dit eſta en Roma ſepultats. Per lo qual no deſampara totalment lo ſenyor la vida y terra d Arles; antes be tenia en ella vn molt ſingular ſeruent, que era lo Abat Ainulfo del orde de ſanct Benet, per la ſanctedat y bona vida dl qual volgue lo ſenyor alcanças la vila y terra de Arles, lo verdader remey y conſolacio. De hont vehent aqueſt ſanct y felicilsim Abat, la vila tant aſſligida, y atormentada, penſant que no foſſen per los peccats, y culpes dels habitadors d ella,

fehien grandiſsimes penitencies en lo interior de ſos apoſentos. Com altre Iudith, en lo temps que la Ciutat de Bethulia, eſtaua en la tribulacio que compta la diuina Scriptura acudia moltes vegades, ab les llagrimes abundants a Deu omnipotent, peraque giras los vlls de la ſua miſericordia, y clemencia ſobre aquell poble, humilmẽt ſuplicant, no deſtruis totalment aquella terra y vila. Perſeuerãt moltes vegades ab aqueſtes oracions, y penitencies poſat com altre Iob, en la terra de Hus Y com altre Llot entre los de Sodoma, y Gomorra. Finalment com altre Noe entre la gent peccadora. Per ha major compliment determina, mogut de pur amor, y cópaſsio,

Iudit. 8.

Iob. 1.

Gen. 19.

Gen. 6.

del

del seu proxim, departir pha Roma: ab intent de visitar humilment los Apostols sanct Pere, y sanct Pau, y totes les demes Reliquies, y estacions sanctes, q̃ son en aquella sancta ciutat de Roma. Y desde alli cõtinuament com altre Moysses, tenir les mans deles sues oracions eleuades, per a Deu omniporent, posant de per mig los sancts, y les sanctes d aquella sancta ciutat; pera que per la intercessio, de tãt bons aduocats aquesta terra fos totalment desliurada y totalment fora dela tribulacio, y fam grandissima en que esta ua ordinariament posada. O sanct Abbat, digne de perpetua memoria y quant be guardareu las lleys, y regles dels bõs pastors, puix tãt de p.

potit vos empleareu enloremey, en
la pdicio de les vostres ouelles, no
fugint la pſecucio, cõ fan los merce
naris, ſino oppoſãt vos, a majors tre
balls y perills, ſols reſtaſſen les vo-
ſtres ouelles remediades, o, felici-
ſsim imitador de S. Benet, que quãt
entenia q̃ los mõjos, tenian neceſsi-
tat de reparo, y remey, acudia a
Chriſto enla oracio, p̃nent les nece
ſsitats dls ſubdits p ꝓpries. axi tãbe
prẽguereu vos les neceſsitats d to-
ta aq̃ſta terra p tãt ꝓpries q̃ deſija-
reu morir, ſols reſtaſſẽ elles ab vida
y cõſolacio. Per lo qual anaua diẽt
aq̃ſt bõ Abat. Cupio Anathema eſſe
pro fratribus meis. De tal manera, *Rom. 9*
que ab tota rectitut, y juſticia dehia

Quis infirmatur & ego non infirmor? Quis ſcãdaliz̃atur

& ego

& ego non vroi? Y de aquesta mane ra adornat ab la diuina Charitat y amor, molt gran, parti lo dichos Abat ple de llagrimes, y compassio dl seu poble, per la ciutat sancta de Roma. En la qual arribat, lo q̄ passa veurem en lo capitol seguent.

CAPITOL VI. DE COM lo Abat Arnulfo arriba en la Ciutat de Roma, y lo que en ella succey.

ENTRE altres excellencies, de les quals feu lo Redemptor dla vida Christo, a sos seruents participants, vna y molt principal fōc, dir los. Vos estis lux mundi. Vosaltres sou llum del

Mat. 5.

men

mon. Perque si be se considera, es aquesta preheminencia propria, al primogenit fill del pare celestial. Conforme digue ell mateix per S. Ioan. Ego sum lux mundi, yo diu Christo sola llum del mon: De hont es preheminencia molt gran, que lo q̃ propriament conue a Christo, ho atribuesca a sos seruents. De tal manera, que meritament digue sanct Crisostomo, quis enim homo, aut creatura etiã angelica, se mũdi lucẽ appellare audeat? Essent cõ es propri a Iesu christ. Y axi diu lo Apostol. Qui cum sit splendor glorie, & figura substantię eius. Lo qual per raho de la naturaleza diuina, es substancialment llum verdadera del pare celestial. Pero abrot comunica a

Ioan. 8.

Heb. 1.

los seruents, que ho sien per partici
pacio, p raho dela doctrina. La qual
dona lo senyor cóforme ala ordina-
cio, dela sua diuina prouidencia, a-
cõpanyant la ab molta virtut, y san
cta vida, q́ ells seruents del senyor
ha de resplandir. De la qual estaua
molt en particular donat, y adornat
lo bon Abat Arnulfo, cõ se veu cla-
rament en lo q́ en Roma en ell pas sa
Perque arribat que fonc lo dichos
Abat a Roma, fonc tãta la claredat
y resplandor que desi despedia, suf-
tament ab lo bon exemple, y sancta
vida, que causaua molt gran admi-
racio, a tots los que la sua veneranda
cara cõtemplauan, y mirauan. Nos
pot per altre part encharir, la ale-
gria y contento, que tingue lo ser-

uent

uent del ſenyor Arnulfo, quant ſe veu apres de tãts treballs, y perills ala Ciutat de Roma. Puix hauia alcançat lo que tant deſijaua, per la ſalut y conſolacio de les ſues ouelles pero molt major lo rebe ab lo port feliciſsim, y ple detota quietut y deſcans que lo ſenyor li tenia apparellat. Que era les ſãctiſsimes Reliquies y coſſos ſancts, dels inuincibles Martyrs Abdon, y Sennen. Lo qual antes que alcanças lo ſobredit Abat Arnulfo, frequentaua cada dia les ſanctes ſtacions de Roma, y aq̃lles ab profũdiſsima oracio, acõpanyada d vna humilitat, viſitaua. Adorãt y reuerẽtiãt les Reliquies dls ſancts y ſanctes de Roma, p ha major cõſolatio dles ſues ouelles, y ale

gria dela sua feliciſsima anima. Ab tanta perſeuerãcia, que tots los ciutadans de Roma, y peregrins estauen ſummamẽt edificats, dels ſancts exercicis, y continues oracions del ſeruent de Ieſu chriſt, lo Abat Arnulfo. En tant que vn dia ſuccey, q̃ lo Pontifice que ales hores viuia, y vicari de Chriſto en la ſua yglesia catholica, viſitaua ab profeſſo ſolẽniſsima, la yglesia de S. Lorens. Particular eſtacio en los dias de quareſma. En la qual yglesia eſtaue lo Abat Arnulfo, poſat en vna deuota oracio, antes de la vinguda del Pontifice. En ella arribat que fonc lo Spare, veu ab vlls de pietat, y clemẽcia al bon Abat, repreſentant per lo exterior, lo que ſentia en lo interior

rior. Que era trifteza, y afflictio de les fues ouelles, per les quals plo raria, y llançaria continuament llagrimes lo ſeruẽt del ſenyor. Y diria loq̃ digue lo Prophera Hieremias. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo inter fectos populi meiꝰ ay gua deſijaua loprophera, per hauer de plorar los morts del ſeu pob/e. Los que ploraria lo bon Abat Arnulfo: puix era coſa cerra que moririan entre tants molts en la vila, y terra de Arles. Los vns per fam, los altres per les beſtíes ſaluarges, y altres per tempeſtats, o de altre manera. Y ab la recordacio de aqueſtes morts, y treballs llãçaria moltes llagrimes. En tant que apiadant ſe de

Hier. 9.

ell lo Papa, mana que vingues a la sua presencia. Y arribat, li digue lo Pontifice. Digues seruēt del senyor de hont eres, y perque es arribat a-daquesta fāta Ciutat de Roma? resp̄ongue lo feliciſsim Abat, ab vna p-funda humilitat, acompanyada de molt gran prudencia, y erudicio, qual resplendia en lo seruent del se-nyor, com a verdadera llum. Yo di-gue lo Abat, so natural de Rossello, Abat indigne de vn monestir del or de de S. Bener, en Arles vila enlo ma tex Rossello situada. Y perq̄ en aq̄ll monestir, vila y terra de Arles circū ueyna, sobreuenen, y an sobreuen-gut grans tribulacions, y calami-tats innumerables, per les quals estā los habitadors de ella en extrema ne-cessi-

necessitat; y miseria, apres d moltes oracions y dejunis, pfessons, y altres penitencies p ha placar la ira delse nyor, en aq̃ll poble ordenades, determini de venir a yisitar aq̃sta san cta ciutat, y en ella lo Apostol S. Pere, y S. Pau, y tots los demes sancts: Per q̃ ells fossen intercessors y aduocats en la presencia de Deu omnipotent, y asi q̃ lo senyor se seruis de alçar la ma, a tant grã calamitat, y pestilẽcia en aq̃lla terra tãt ordinaria. Digue mes a la llarga, lo q̃ en particular ẽnla vila, y terra de Arles passaua de tal manera q̃ acabat de parlar lo bon Abat, digue lo Papa mogut de compassio, y llastima. Yo pregue a Deu omnipotent humilment, q̃ se apiade de vosaltres, y que

enuie lo fauor, y auxili dela ſua infinita miſericordia, ſobre aquella terra y habitadors de ella. Ales hores Arnulfo cõfortat dela gracia diuina, inſpirat del ſenyor ſe poſtra ab llagrimes noues, als peus del S. pare y digue. Beatiſsim pare, yo ſo mol cert que lo ſenyor ha hordenat en tẽps de tanta tribulacio, y fatiga de aquelles pobres ouelles, que arribas ala preſencia de voſtra ſancte dat pera que demanas algunes ſanctes reliquies, per medi de les quals y dela interceſsio dels ſanctes lo ſenyor alçara la ma a tant grans treballs, y fatigues, y de aço reſte yo ab firmiſsima cõfiança. De aqueſta peticio reſta lo Pontifice ab particular alegria y conſolacio, y axi reſ

pongue. Abat yo so content de donar te, qualseuol Reliquies, que me sabras demanar; pera mey de tota aquella terra, ab tal empero que no sien de S. Pere, ni del Apostol S. Pau ni de S. Llorens, y S. Esteue, deles al tres demana ab tota llibertat, per que yo te las concedesc. Accepta lo seruent del senyor, humiliant se en gran manera dauãt lo Papa la merce concedida, y de aquella seuinfinitas gracias a Deu omnipotẽt y alpapa: suplicãt de nou fos seruit sa sanctedat de donarli temps de vna nit per hauer de demanar al senyor, li reuelas quines reliquies sanctes podia demanar, per ha remey vniuersal de tota aq̃lla terra. Lo que fonc liberalment concedit per lo summo

Pontifice. Be amostra en aquest particular lo glorios Abat ser molt instruit en les coses del Sperit: puix negocis de tanta importancia, volgue primer consultar ab Deu omnipotent. Y no ab lo mon, ni ab los homens, de la manera que fan molts, poc excercitats en lo cami del senyor. Que si Iudas vingue ala perdicio que arriba, fonc per hauer consultat ab los phariseus. Y Saul fonc repres per hauer consultat ab la dona encantadora. Ab lo senyor se ha de consultar, y a ell se ha de acudir; puix ell es lo verdader refugi, en el qual se ha de posar tota la confiança y sperança. Cō vehem que la posa lo bon Abat Arnulfo com en lo capitol seguent se dira.

*Mat.*16
1.*Reg.*28

Capitol

CAPITOL VII. DE COM lo Abat Arnulfo se posa en oracio, per ha saber quines Reliquies demanaria al Pontifice; y de lo que en ella alcança.

DEspedit que fonc lo Abat Arnulfo, dela presencia dl summo Pōtifice, acudi cō a bon imitador de Christo nostre senyor, ala virtut dela oracio. En la qual estigue tota la nit. Que ala veritat, noy ha relorge mes cōcertat, y que mes ab concert toque les hores, que fan los justs, y los seruents del senyor les sues actions. Del que nos dona Christo saluador nostre bastantissim exēple: puix llegim en lo Euāgelista S. Ioan, que de dia en

tenia

tenia en predicar, y enſenyar lo q̃ conuenia al poble, y de nit oraua, y feia oracio a ſon pare celeſtial, per ha be y exemple dels homens. Lo qual exemple prenent aqueſt bon Abat occupaua moltes hores de nit en orar a Deu omniporent. Y en par ticular aqueſta que demana al ſanct pare, per hauer de cõſultar ab lo ſe-nyor quines Reliquies podria demanar. Pera poder remediar los tre balls, en los quals eſtauen totes les ſues terres poſades. Arribat q̃ fonc lo bon Abat, ala preſencia del ſenyor, en lo lloc dela oracio, apartat del contraſte, y bullici del mon, ſe poſa en vna profundiſsima oracio, tant plena de vna viua fe, y dilectio del ſenyor, quant lo negoci ho requerie-

ho requeria, per hauer de alcançar vna merce tant senyalada, com alcança. No faltauen adaquesta oracio, totes les parts, q̃ son necessaries, a vna feruorosissima oracio, p̃ hauer de alcançar lo que se demana, a Deu omnipotent. Que vna de les coses, perque no concedeix lo senyor, lo que demanan los homens, es p̃que no fã oracio cõforme es menester. Y axi digue molt be lo Apostol, petitis & non accipiti̇s, eo quod male petatis. Demanau y no alcançau, perque no demanau conforme es menester. Puix falta la fe, y humilitat profunda, juntament ab la charitat y dilectio del senyor ab la qual se demana a Deu omnipotent. Lo q̃ no faltaua a la present oracio del di-

Iacob. 4.

chos

chos Abat Arnulfo. Per hont suplicant humilment al senyor fos seruit, p la sua infinita misericordia, de manifestarli la sua voluntat, en negoci de tanta importãcia, com era la petició de les sãctes Reliquies, per ha be de tota aq̃lla terra de Arles, y de moltes altres. Vingue lo bon Abat cstãt en la oracio, ab molta quietut y repos adormirse. Y axi estant de aquesta manera adormit, li reuela lo senyor, lo que ya tenia eternalmẽt preuist per ha remey de tantes tempestats, y tribulacions. En la qual reuelacio, veia lo bon Abat, lo Cemẽtiri Porciano, en lo qual esta edificada la Yglesia de sanct Llorens en Roma. En lo qual Cementiri veya en visio, a dos Sepulcres molt ricas

ment obrats, baix de terra, y dintre dues caixetes de plom, molt be adornades. De les quals exia sanc, a manera de cõ de vna font fresquissima, acostuma de exir la delicatissima aygua, en lo temps dela primauera. En mig dela sanc veya lo seruent del senyor Arnulfo, a manera de vnas vetas coloradas, de molt gran gentileza. Estant ab aquesta visio, espantat, y admirat de lo que podia ser, demana al senyor humilment, li descubris de quins sancts eran las Reliquias sanctas que veya, y que significaua lo que presentenia. Y tornant dintre de si mateix vna y altra vegada ferla matexa pericio oy vna veu que digue: Arnulfo las Reliquias que has visit son los cossos

In processu translationis.

SS.

SS. dels bons reys y amics meus Abdon y Sennen. A penas hague oyda esta veu plena de tanta consolacio y alegria, encontinent respongue lo Abat Arnulfo. O senyor suplic vos humilment yo indigne seruent vostre, siau seruit de donar me tant bons senyors y protectors per a mi y pera tota aquesta terra de Arles peraque per me di de ells sian desliurats de tantas tribulacions y calamitats. Respongue la veu y digue, Alçet Abat y ves al summo Pontifice demanali los cossos sancts de Abdō y Sennen, que aquestos son los que lo senyor vos a concedits pera desliurar vos de tots vostres treballs. Y en confirmacio de aço los trobaras en los sepulcres que has vist, y

veuras

veuras que enla tua presencia y del
summo Pontifice y del clero exira
delas caxas sanc ab molta abundan
cia. O que consolacio fonc aquesta
per aquell dichosissim Abat, o que alegria en temps de tanta tristeza. *Esai. 61.*
Gaudens gaudebo in domino & ex.
ultabit in me anima mea, diria lo bō
seruent del senyor. Y ab molta raho
per que si tant se alegraren los fills
de Israel per la bona noua que oyrē
dela boca del Angel, y apres de ha-
uer passat molts grans treballs en lo
desert. Satis habitastis in monte hoc
venite & possidete terrā. No menys
contento, y alegria en son modo te
nia de rebre, lo bon Abat Arnulfo
ab la dulcissima veu, de aq̄st Angel
que li enuia lo senyor. Ab lo qual li

feia concefsio de vna noua, y molt diferenciada terra, que tenia de fer la vall de Arles, ab la vinguda de tant glorioſos y inuincibles mar-
Gen.18. tyrs. Y axi com altre Patriarcha Iacob, ple de molt gran alegria, y conſolacio, apres de hauer viſta la eſcala enlo deſert, per la qual muntauen, y baxauen los Angels, ſe alça lo bon Abat del deſert de la oracio, y offerint molt deueres de ſacrificar al ſenyor, y donarli infinitas gracies, ſen ana al ſummo pontifice. Al qual ab vna molt profunda humilitat, y reuerencia denuncia, tot lo que en la viſio hauia viſt; y ab lo Angel del ſenyor tractat. Demanant humilment al Sanct Pare, li concedis los coſſos ſancts, dels

Martyrs glorioſos Abdon y Sennen, per ha redemptio deles tempeſtats y tribulacions dela ſua terra de Arles y circunuehina. Ccrtificant infalliblement ſe trobarian en lo Cementiri Ponciano, en vn lloc molt ſecret, y dela manera que en la viſio hauia viſt. Nos pot explicar la tant gran alegria que rebe lo ſanct pare, ab la noua del ſeruent del ſenyor Arnulfo, y ab la inuéció da tant gran threſor com tenia de ſer per la ſua yglefia, los coſſos ſancts de Abdon y Sennen. Y axi dades moltes y molt grãs gracies al ſenyor, feu llarguiſsima conceſsio al bon Abat Arnulfo dels ſancts coſſos, dels Reys inuincibles Abdon

y Sẽen per ha remey vniuersal de Arles, y de tot lo comprat de Rosse llo. Fehent primer molt grans preuencions, per la inuencio de tant al tes y principals Reliquies; cõ en lo Capitol seguẽt se explicara.

CAPITOL VIII. DE LO que lo summo Pontifice feu, per lo descubriment dels cossos sancts dels SS. Abdon y Senen: y de com los dona al Abat Arnulfo.

MOlt gran es la alegria, y cõtento que reb vn home, diu Christo per lo euãgelista S. Matheu quãt en vn camp troba, lo thresor: puix que va, y ven tot lo q̃ posseheix, y compra lo camp, perha

A 25

uer

uer de gozar del threſor deſcubert
Lo que ſe ha de penſar, no faltaria
al ſummo Põtifice, per hauer de deſ
cubrir lo ineſtimable threſor, deles
ſanctiſsimes Reliquies dels bõs Re
ys Abdon y Sennen. Perlo qual feu
lo Papa molt grans diligencies, dif-
ferents en gran manera, de los que
troban en lo camp lo threſor mate-
rial, y corruptible. Per q̃ informat
que fonc llargament, p lo Abat Ar
nulfo, tres dias antes mana cridar
public dejuni, y aparell molt gran
en les animes, cõcedint molt grans
indulgencies, y perdons als que aſi
ſtirian al deſcubriment de tant glo-
rioſos ſancts. Y ſenyalant lo dia, ſe
feu vna ſolemniſsima profeſſo, enla
qual anaua ſa ſanctedat, juntament

lo collegi dels Illustrissim Cardenals, y clero de Roma, ab molta multitut de gent, caminaren per la yglesia de sanct Llorens, en la qual estaua lo Cementiri Ponciano. Arribat que fonc sa sanctedat, a la yglesia, fetes les degudes preuencions, e oracions, y pregaries, ana lo summo Pontifice, al lloc ha hont seny ala lo bon Abat Arnulfo. Mana lo Papa se obris aqll lloc, y apenas estigue vbert, quát encontinent ysque vna suauissima flagrancia, que apareixia, que totes les coses odorifores estiguessen, en aquells sancts sepulcres congregades. Y prosegui nt lo intent començat, se trobaren les dues caixes de plom, deles quals exia abundancia de sanc, de la ma-

In proces su transla tionis.

nera

nera que lo dichos Abat en la visio
hauia vist. Abla qual inuencio tor-
na de nou sa sancta edat, cõ qui tenia
cõplit lo desig, y juntamẽt los Car
denals y lo ciero, a donar molt deue
res gracies al senyor, per aquella
tant gran misericordia, als seus ser
uents concedida. Foren subitamẽt
en la presencia del summo Pontifi-
ce, molts malalts curats, de diuerses
malalties ablo tocament dela sanc,
q̃ deles caixes exia. En lo qual vol-
gue lo senyor, donar principi ala
gloria y honrra dels sancts Reys.
Que puix ells hauian tant mirat p
la hõrra de Iesu Christ, com a bons
Reys donant la vida, y escãpant la
sanc pla exaltacio dela sua sãcta fe.
Volgue lo senyor exsalçar tambe,

y honrrar de aquesta manera, manant que la sanc q̃ deles caixes exia cũras de tot genero de malalties y treballs. Pero no sera aquest miracle tot sol, puix son innumerables, los que lo senyor ha hobrats, y deca da dia obra, en aq̃stes terres p honrra dels cossos sancts: com enlo discurs del llibre se explicara. Vehent lo bon Abat Arnulfo, aquestes grãs marauelles, que enlo descubriment dels cossos sancts lo senyor obraua, de alegria y contento grandissim, anauan los vlls seus distillant llagrimes ab molta presteza, reduynt se li ala memoria, las necessitats, y treballs dela sua terra y vila, confiant firmissimament tenien deser remedists ab la vinguda de tant glorios

los

rioſos Reys. Y axi ab tota la humi-
litat poſsible, torna de nou fer peti-
cio al ſummo Pontifice, de lo que te
nia ya ſa ſanctedat cõcedit. La qual
conceſsio torna de nou lo Papa rati
ficar, prouehint de moltes gracies y
indulgencies per la tranſlacio de di
ts ſancts cõcedides. De les quals fa-
ria yo mencio, ſino fos dexar ho per
altre propoſit, y tambe perque mol
tes coſes dignes de perpetua memo
ria, en aqueſt particular ſe ſon per-
dudes, per cauſa de las guerras, y bã
dols que en les montanyes de Arles
en diuerſos temps y ha hagudes: cõ-
forme jo he llegit en actes autentics
Ab tot prengue lo bon Abat Arnul-
fo les ſanctiſsimes Reliquies en ſon
poder, y tots los coſſos SS. dls Reys

rioſos Abdõ y Sennen, de la ma del ſummo Pontifice, y aquells ab profũda humilitat y deuocio molt grã adora y reuerencia. Y demanada al Papa la llicencia, y benedictio, com aquell que de punt, en punt, eſtaua penſant ab los treballs que patian los de la vila de Arles, y rerres circumueynes, entengue en diſpondre ſe per ha la partida de Roma p ha Arles.

CAPITOL VIIII. DE COM lo Abat Arnulfo parti de Roma y arriba a Genoua per hauer ſe de embarcar y lo que en ella ſuccey.

COſa certiſsima es, enla diuina y ſancta ſcriptura ben confirmada q̃ nunca falta Deu omnipotẽt, en

las ſanctes empreſes, q̃ emprengue- *Exod. 2.*
ren los ſeus ſeruents: Antes be ſem
pre los eſtigue al coſtat, proue hint
los de tot lo neceſſari, per hauer de
alcançar lo que deſijauen. Comen-
ça aquell capita del ſenyor, de em-
pendre la libertat del poble de Iſ-
rael, trahent los del poder de Pha-
rao, en lo qual eſtauẽ, plens de molt
grans calamitats, y treballs. Y per
lo mateix cas que ſe determina de
obeir a Deu omniporent, y empen-
dre aq̃ſt carrec, li digue lo ſenyor.
Ego ero tecũ. No te faltare Moyſes
antesbe en tot, y per tot te eſtare al
coſtat. Y lo que promete lo ſenyor
a Moyſes, guarda infalliblemẽt ab
tots ſos ſeruents, ſempre q̃ enprenẽ
coſes tocãts a Deu omnipotẽt, y ala
honra

honrra de sos sancts, la qual te lo se-
nyor per propria. Y com lo bon A-
bat Arnulfo, hagues empressa vna o
bra, que tant deueras tenia de resul-
tar en honrra de la diuina magestat,
y de sos glorioſos Reys Abdon y
Sennen, benefici particular de tota
la terra d Arles. Estigue li lo senyor
sempre al costat, prouehint lo de tot
lo necessari, peraque y sques ab son
bon intent, y alcanças lo fi tant desi
jat, com era veure los cossos sancts
en la vila y terra de Arles. Per lo
qual alcançada la licencia, y bene-
dictio del summo Pontifice, visita lo
bo n Abat totes les stacions de Ro-
ma, ab molta deuocio, y humilitat,
implorant molt de propositlo auxi-
li, y intercessio de tots los sancts, y

les

les ſanctes, per la noua tranſlacio que començaua. Lo qual acabat, penſant com y de que manera podria ab integritat, y ſaluament portar los coſſos ſancts, lo prouehi y inſpira lo ſenyor de certa inuencio, y fõc q̃ feu fer dos barrils grans, y dintre de ells feu obrar tres apartaments, a manera de yſtancies ab poſts diuidides y bẽ embetumades, de tal modo que enla que eſtaua enlo mig del barril, poſa tota la oſſa gloriosa de quiſcũ ſanct. Y al cap dels barrils poſa aygua y vi. Y de aq̃lla manera ningu podria penſar, ſino que lo dichos Abat aportaua vi, enaq̃lls dos barrils. Y fonc ben neceſſaria aqueſta inuencio. Perque deſpedit lo bon Abat de la Ciutat de Roma,

entrant

entrant per tots los pobles de Italia totes les cãpanes de les ciutats, y vi les tocauan per si matexes. Acudia la gent ab molt gran admiracio, per ha saber lo que podria ser, demanãt al Abat Arnulfo loque aportaua. Resp̃onia dissimuladament que aportaua vi, per ha prouisio del cami, y de la mar; puix caminaua a Genoua per hauerse de embarcar. En alguns pobles oydes les campanes los habitadors de ells, no secontẽtaren, deques ab simple paraula ho testificas lo bon Abat Arnulfo, sino que fonc necessari fesla proua, trahent en presencia de tots dels barrils vi. Per lo qual se veu molt be, que fonc ordinacio diuina, per poder segurament, passar lo bon Abat Arnulfo, ab les

Inprocess sa translationis sanctorum Abdon & Sennen.

ſanctiſsimes Reliquies, de que las poſas dintre los barrils del modo que eſta referit. Perque ſens falta alguna viſt en los pobles, lo miracle de las campanes, entenẽt aportaua tant ſanctas y precioſes Reliquics, no li hagueren donada licencia de poder paſſar auant o, alo menos q̃ no haguera dexades part de elles en molts pobles y viles. Per lo qual no foren arribats tots ſencers los còſſos ſancts dels Reys Abdon y Sennen, de la manera que vuy en dia eſtan en lo moneſtir de ſanct Benet, enla vila de Arles comptat de Roſſello y Cerdanya. Pero lo ſenyor en la preſencia delqual totes les coſes ſon manifeſtes, y clares, volgue obuiar adaq̃ſt

perill

perill, inſpirant a ſon ſeruent lo Abat Arnulfo, pera que aportas dintre los barrils les ſanctes Reliquies dela manera que eſta dit. Y axi apoc a poc arriba lo bō Abat, ple de molt gran alegria, y contento ala ciutat de Genoua, ab intēt de embarcarſe per ha Eſpanya. En la qual a penas fonc arribat, quant encontinent troba vna bona nau aparellada, per ha poder començar la nauegacio. Antes dela qual volgue lo ſenyor, que en aquella riquiſsima ciutat, reſtas perpetua memoria dels glorioſos Reys Abdon y Sennen, obrant per medi de ells lo ſenyor, vn molt gran miracle. Y fonc que anāt lo bon Abat, ab los barrils ſobre dela caualcadura, per hauer ſe de embarcar,

en

enla nau q̃ estaua de partida. Hauia enlo lloc, en lo qual se tenia de fer la embarcacio vna dona endemoniada, circuida de molt grã numero de gẽt, de la ciutat de Genoua, condolentse dels treballs tant grans, q̃ patia aquella trista de dona, vexada en tanta manera del demoni. Ala que anaua arribant lo bon Abat ab los barrils, fora de pensament, de lo que per honrra dels sanctꝭ tenia lo senyor de obrar. Comença lo demoni nouament de atormentar aquella dona. Per lo qual deia a grans veus. Hay que estic morta, y mes q̃ may atormentada. Y demanant li los circunstants, lo perque? respongue per ella lo demoni. Perque venen los inuincibles marryrs Abdon.

Sennen de Roma, dintre de aquells barrils que van sobre aquella caual cadura. Y axi entretant que los SS. Abdon y Sennen estaran assi no podem diuen los dimonis tenir repos, ni descans. Lo qual hoyt llargamẽt per lo bon Abat Arnulfo, acudi ab presteſa als barrils que aportaua. Prenent del sanct vi, ne dona ala en demoniada per aque begues. Pero marauellosa obra del senyor, que a penas lo bon Abat acosta lo vi dels sancts barrils, ala boca dela endemoniada, quant encontinent no podent sufrir la diuina virtut, y ſquerẽ tots los que dintre estauen, ab grãs crits, deixant tras si grandissima purrefactio. Ab la exida dels quals, la dona resta en vu momento sana, cõ

Miracle

proces
transla
s.

sino

fino fora estat res, y tota la gent genoues que al rededor estaua admirada, de vna tant grā marauella per honrra dels bons Reys de ma del senyor obrada. Ab aquest bon princi pi resta lo bon Abat Arnulfo, molt acōsolat vehēt, q̄ tāts grans plegui. dors erā los SS. Reys dels demonis, puix de aq̄lla manera los atormenta uen. Entenēt molt be lo Abat, que moltes vegades mouian ells los tro ns, y tempestats en los ayres, ab las quals tāt vexada teniā la sua terra de Arles. Pero paq̄ ab major corro boracio, y confiança restas lo bon Abat Arnulfo volgue lo senyor, q̄ altres coses succeyssen, en les quals fessen los SS. glorioſos cōtraste als demonis, cō enlo cap. seguēt se tra-

ctara.

LIBRE DE SS.

CAPITOL X. COMLO bon Abat Arnulfo se embarca en Genoua y de lo que succey fins fonc arribat a Cap de creus en Empurda.

SON los demonis tals enemics de Deu omnipotent y en los peccats estã tant obstinats ab tanta malicia, que no podent las hauer cara a cara ab lo senyor, procuran en totes maneras de hauer las ab la figura y imarge de Deu omnipotent, que son los sancts y seruents del senyor. Condicio tenen en açó los demonis de Toros q̃ posats en lo lloc en lo qual los corren, no podent hauer las ab lome verdader, fan con-

traste ala ymatge posada en lo mig del coſſo, que es vn home de palla. Axi tambe lo Toro embrauit, que es lo demoni procura, ab totas las maneras que pot en poſtrar y ender rocar les ymatges de Deu omnipotent, que ſon los ſancts y ſeruents dl ſenyor, no parant vn punt, en circuir los ab la continua perſecucio per hauer de vencerlos. De hont di gue lo Apoſtol ſanct Pere. Tanquã leo rugiens circuit quęrrens quem deuoret. Pero moltes vegades ſen va lo demoni en aqueſtes perſequcions, ab lo cap romput, que diuen vulgarmẽt, puix cõunica lo ſenyor tal virtut als ſancts, que lo venen a-uencer y poſtrar. La qual complidi-simament a comunicada lo ſenyor

1. Pet. 5.

als ſancts glorioſos Abdon y Sennen, pera que atormentaſſen, y ligaſſen les mans als demonis: com el ls matexos moltes vegades ho confeſſaren per ha major hõrra de Deu omnipotẽt, y dels SS. Reys. Loqual entenent los demonis, ꝓcuraren ab tota diligencia, de q̃ lo dichos Abat Arnulfo no iſques ab ſon imẽt de aportar los coſſos SS. ala vila y terra de Arles y axi embarcat q̃ fonc lo ſobredit Abat en Genoua, juntamẽt los ſancts barrils en los quals anauẽ les ſanctiſsimes Reliquies, a penas eſtigueren deu millas en alta mar; quant ya en los ayres hoyren molts grans queixas, que feyan los demonis que per medi de la virtut diuina a les ſanctes Reliquies comunicada eren exits del cos de la dona en de-

monida cõ dit esta. De tal manera q̃ tots los q̃ estauẽ en la nau, hoy ã cõ los demonis se q̃xauẽ de sanct Abdõ y Sennen. Dient, ò, Abdon y Sennẽ perque nos perseguiu ab tanta manera? Y perque nos hueu llançat de aquella anima, que nosaltres ya teniem per nostra? No basta las penas q̃ patim p nostres peccats, p hasẽpre, sino q̃ voleu ajustarnos major pena, y tormẽt accidẽtal? Puix đ aq̃sta manera va, nosaltres tornarẽ lo jornal enlo dia de vuy. Anauã aq̃stes veus, y veniã đ vna part, a altra đla nau, q̃ tots los pasatgers, y mariners, estauẽ ab grãdissim temor. Pero lo dichos Abat Arnulfo, oyđs aq̃lles paraules đls demonis, las estauẽ rumiãt en son cor, y aq̃lles cõseruaua moltbe, éten

clarament dels matexos demonis, lō que ell desijaua saber, y hoyr: de cō los Reys glorioſos y martyrs de Ie ſu Chriſt, perſeguiren los demonis. No pararen en aço tant ſolament los demonis, ni ſe tingueren per con tents, en fer queixas, ſino que ſubita ment mogueren tant grandiſsima tormenta, ab tanta furia, y impetut de vent, y tempeſtat que los pobres maryners, y paſſatgers penſaren a- cabar alli la vida. Vehent ſe ab la nau, de quant en quant quaſi al Cel y de quant en quant al profundo, no podent regir ni gouernar la per la terribiliſsima tēpeſtat. La qual era tant gran que rompe la antena, y p deren lo Timo, ſenſe eſperança de poder lo cobrar. Pero lo bon Abat

Arnulfo

Arnulfo, no perdia vn punt, de lo que conuenia pera remey, y reparo de aquella tribulacio, y fatiga. Y axi a grans veus estaua inuocant lo auxili y fauor del senyor, exortant a tots los que en la nau estauen, que humilment suplicassen a sanct Abdon y Sennen, fossen en aquella torment a protectors, y deffensors contra los enemics, y contraris que erã los demonis. Posaren se tots en oracio verdadera, en mig dela tempestat, y encontinent reberen lo auxili y fauor dl Cel, per los merits dels glorioſos Reys Abdõ y Sennen. Veren tots los que en la nau venien, en la popa y proa de la nau, los dos SS. martyrs, a manera de vns jouens, de grandissima gentileza, que estauen

quant la nau,y regint la reparant lo dany causauan los demonis, ab la tormenta y borrasca tant gran. Al garen los dos sancts la entena,que estaua cayguda,y cobraren lo Timo y tornãt ho tot dela manera que antes estaua, cessa en vn momento la tormenta y rempestat. O, sancts glorioſos quant deueres amparareu sẽpre lo bõ Abat Arnulfo,en lo temps en particular de tant grã treball, y perill:donant li mostra clarissima,đ lo que tenia deser per les sues ouelles,en la terra y vila de Arles. De aquesta manera confortats los Mariners, ab la bona vista dels inuincibles martyrs, donadas gracias humilment al senyor, per lo socorro, y ajuda tãt grã, q̃ per los merits dels

SS.

SS. Reys hauiã alcáçat. Nauegaré ab vent prosper fins arribar a cap de Creus, terra de Cathalunya en Ampurda, a vuyt llegues, dela molt delijada vila, y terra de Arles. Enlo qual, lo que passa veurem en lo capitol seguent.

CAPITOL XI. DE COM lo bon Abat Arnulfo arriba a Cap de Creus. Y de alli prengue lo cami, per la terra y vila de Arles.

OY ha cosa en lo mon p dificultosa, y ardua q̃ sia, q̃ ab lo fauor y ajuda del senyor nose alcãçe y se torne facil. Y axi digue moltbe lo apostol, Oia possum in eo qui me cõfortat, abla ajuda de Deu omnipotent me sent animo, de

exir

exir ab totes les empreses, per mes arduas y dificultoſas que ſian. Que coſa mes dificultoſa al parer dels homens, que vn pobre paſtoret Dauid, exir ab victoria de vn home, tãt pratic, y exercitat en las armas, y tant valent com lo gigant Golias? y eſſent Dauid ſens armes, ſino ſolas vnas pedras y fona en les mans, ab la qual acoſtumaua tyrar quãt guardaua les ouelles de ſon pare. Y ab tot cõfortat đla gracia diuina, alcãça victoria molt gran, del ſuperbo y arrogant gigant Golias. Negocitãbe de molta difficultat era, hauer de exir Moyſes, ab vna empreſa tãt ardua, com era traure lo poble de Iſrael, de vn poder de tanta importancia, y fortaleza com era lo del Rey

Pharao

Pharao en Egipte. Y Moyſes tant pobre paſtor, criat ordinariament entre las montanyes de Madian. Pero ab tot, ajudat del ſenyor, yſq̃ ab ſon intent, ab molt gran honrra y credit dauant de tots los fills de Iſrael. Dela mateixa manera ſi los homens del mon, haguerán viſt al bõ Abat Arnulfo, enlo mig del mar ab aquella gran torméta, y fortuna, perſeguit en tãta manera del demo ni per aportar com aportaua los inuincibles Reys SS. Abdon y Sen nen. Sens falta ninguna hagueren judicat, y dit que tenia de acabar la vida, ell y tota la gent de la Nau. Pero confortat y ajudat del fauor, y ajuda del ſenyor, alcançat per la interceſsio dels bons Res y Abon y

y Sennen, y ſque ab gran honrra de aquella tormenta, y borraſca. Y arriba ab vent proſper, y molt gentil bonança ala terra deſijada de Heſpanya lloc dit cap de Creus, en la terra de Ampurda. Alcãçada q̃ hague aq̃lla terra, y deſambarcats los ſans barrils, ell y juntamẽt los demes pasſargers, donaren molt grãs gracies a Deu omnipotent, per haner los deſlliurats dela tormẽta tant gran. En memoria del qual benefici, cõ altre Iacob alça vna pedra en ſenyal, y teſtimoni que tenia de conſagrar a queſt benefici a perpetua memoriã Lo que compli lo bon Abat Arnulfo, molt poc apres edificant en aq̃ll lloc vna yglesia ab inuocacio de ſs ſancts Abdon y Sennen. Be amo-

Gen. 28.

proceſſu tranſlacion

ſtrauã

straua aquest bon Abat, en totes les sues obres esser molt seruent dl senyor, y ales merces, y beneficis de Deu omnipotẽt molt agrait. De aquesta manera desembarcat, y cõplit abla obligacio que tenia prengue ab molta reuerencia los sants barrils, y posant los sobre dels seus muscles, los aporta fins a vn lloc q̃ esta en lo cami real de Barcelona, ques diu la Iunquera. Y ala que entraua per lo poble tocaren les campanes per elles mateixes, com sempre hauian acostumat de tocar, tocant les algu. Y no content lo senyor ab aquest miracle tant solament, volgue que en aquell poble los sants glorioſos Abdon y Senné obrassen molt major miracle. Y

Y fonc

Y fonc que en arribant lo bon Abat Arnulfo al hostal, acudi abla demes gent pera saber la marauella, y grã deza del senyor, vna pobre dona q anaua demanant almoyna, pera sus tentar dos fills cegos que tenia, y aquells aportaua ales hores en sa companya. Arribada dauant lo bon Abat la sobredita pobre dona, presenta los dos fills, demanant al Abat almoyna. Dela qual tingue lo bon Abat, molt'grã llastima, y cõpassio, y confiat en los merits dels sanctes glorioses, tragueab molta reuerencia ab vn jarro vi dels sanctes barrils y dona ab ses propries mans beure als fillets cegos dela trista dona. Los quals a penas hagueren begut, lo sanct vi, quant encõtinent cobra

ren la vista. O mareuellosa obra del
senyor, y quãt admirable fonc sem-
pre en los seus sancts Abdon y Sen-
nen, comunicant los tal virtut, pera
que obrassen obras de tanta grande
sa. Pero no fonc aquesta la darrera,
q̃ en aquest cami obra la diuina Ma-
gestat, per hõrra dels sancts Reys.
Per que passant hauãt lo bon Abat
Arnulfo en lo seu cami que aporta-
ua per ha la vila de Arles. Determi
na arribat ala Iunquera, llogar vn
traginer que ab vn matxo aportas
los sancts barrils, fins ala sobredita
vila oy de aquesta manera despedit
de la Iunquera, arriba al Partus, y
ala Clusa, Maurellas, y Ceret, enlos
quals pobles les campanes persi ma
teixas en la entrada tocauen. De la

qual marauella resta lo traginer tot
attonit, y espantat, no sabent la cau
sa del efecte tant marauellos q̃ pre-
sent tenia, y axi lo traginer induit
per lo demoni, quãt fonc en vn lloc
estrer, molt alt, baix del qual passa
lo riu del Ihec, enlo qual y hauia mul
titut de aygua, vulgarmẽt dit Riba
Mala. Estant en aquest lloc lo mat-
xo, digue lo traginer. Io vull veure,
si dintre de aquests barrils, esta Deu
omnipotẽt, ho lo grã diable. Y diẽt
aquestes paraules, dona tant gran
empenta el matxo, que encontinent
matxo y barrils estigueren dintre
lo Riu. Pero no per hauer de restar
en la aygua; Puix que encontinent
se encamina lo matxo sens lesiio al-
guna, per lo cami de Arles Riu a-

In processu translationis sanctorum Abdon & Sennen.

Miracle.

munt,de tal manera y ab tanta pre-
ſteza, que arriba molt antes que lo
traginer y Abat ala ſobredita vila
de Arles. Ala entrada del qual, to-
caren les campanes com acoſtuma-
uen ſempre,y lo matxo no para fins
arribar ala porta đ la yglesia del mo
naſtir.En lo qual acudint tota la gẽt
y tots los religioſos đ aquella ſãcta
caſa,que ales hores viuian, eſtauan
molt eſpantats aguardant lo que
podia ſer. Eſtant ab aqueſta turba-
cio,arriba lo feliciſsim Abat Arnul
fo ple de molt gran alegria, y con-
tento qual ſenyalauen las llagri-
mes que dels vlls li exian, ab la
viſta del qual alegraren ſe aque-
lles ouelles ſues, ab tant gran com-

pliment, quant se pot pensar de per sones tant afligides y atormẽtades, ab la absencia de tant bon pastor y prẹlat. Y axi ordenaren solemnes professons per part de tot lo clero, y seculars de la vila, ab les quals do narẽ gratias molt deueres al senyor per la vinguda del bon Abat Arnul fo, y de tant grans protectors y defensors de tota aquella terra y vila de Arles, y comprat de Rossello. Ba ix la protectio dels quals, tota aque lla vila, y terra en particular se posa, prenent los per patrons, edificãt vna solemnissima capella y altar en la Yglesia del monestir en lo qual verdaderament los cossos sancts estan. Com yo actualment los he vists y humilmẽt adorats. Per lo qual

clà-

clarament se veu, qnant enganyats resten, los que escriuen que los cossos sancts dels inuincibles Martyrs Abdon y Sennen, estan en la Ciutat de Parma. Lo contrari del qual esta molt llargament prouat, y ab diuersitat de miracles y reuelacio diuina confirmat. Aquest felicissim fi fonc y couclusio, que lo omnipotent Deu dona al seu seruent lo Abat Arnulfo, pera reparo de la tormenta, y tribulacio tant gran deles tempestats, y tronadiçes. y de les besties saluatges en particular de las monas, vulgarment dites los symiots, que tants anys hauia patia la terra y vall de Arles. De la qual tribulacio totalment foren desl urats per ha sempre, cō los mateixos animals

en los deserts ho senyalaren y signi
ficaren. Perque arribats que foren
los sancts, los sentian hulular los de
la vila, a grans veus despedint se de
tal manera, que may pus han apare-
gut. Per ha memoria dels quals ne
feren grauar dos de pedra picada,
ala porta dela yglesia del monastir,
los quals vuy en dia estan pintats ab
vnes criatures en les mans com qui
las esta menjant. Y per lo discurs
gran del temps, y per la pluja que
sobre de ells cau han perdut ja dela
ferocitat y braueza ab la qual los
pintaren. Ab tot no deixen de admi
rar aqui considera el modo y mane-
ra de com estan pintats. Moltes al-
tres coses dignes de perpetua me-
moria dexeria lo Abat Arnulfo, de

les

les quals he pogut trobar poca noticia, en aquell monastir, per causa de las guerras y altres respectes. No dexarem ab tot de fer memoria de vna cosa prou curiosa, y es que hauent llegides moltes marauelles del Abat Arnulfo, com dalt tinc referit, volgui veure la sepultura de aquest bon Abat. Dela qual apenas se tenia noticia en aquella vila, sino que per la tradicio me senyalauan lo lloc, en lo qual deyan estaua sepultat. Y fahent cauar a vn mestre de cases en aquell lloc, no trobaua may lo que sercaua. Pero mirãt alt ala paret legi vna pedra que estaua escrita entre moltes altres antiquissima, enla qual legint lo nõ de Arnulfo, la fiu traure per lo pay

rer del lloc hõr estaua .Darrera ∂la pedra enla paret dintre,trobi molts ossos. Y en la presencia de molts ec clesiastics, y altres persones de aquella vila fiu aportar laygua, y netejant molt be la pedra vella trobi estar en aquella paret lo que yo tant desijaua veure: puix que la escriptura llargament contenia, com enaquell lloc estaua sepultat lo bon Abat Arnulfo, los ossos del qual estauan dintre de aquella paret. Les mateixes lletres en la pedra grauades, trobi apres en vn llibre molt antic,que estaue enlo cor, del sobre dit monestir. Y perque resten en perpetua memoria, y los curiosos de ellas se seruescan per hauer de alabar al senyor en lo seu seruent,y los

natu

naturals de aquella terra restan ab obligacio de venerar y honrrar lo lloc, en lo qual aquell bon Abat esta enterrat en lo sobredit monestir les vuli alsi referir.

PVluere concretus, Iacet hic in puluere vetus
Arnulfus, Christi venerandus alumnus.
Hic Pater egregius, viuens semper studiosus,
Mystico dauidico depromere carmine nablo
Digessit Monachis benedicti dogmata Patris.
Ille quidem sanctas Romanas vexit ab oris
Sancti Reliquias Sennen martyris & Abdon.
Celica cuncti potens, illi da scandere regna.
Agmina florigeris retinent vbi fulgida sectis.
Ergo calendarũ nono cum pace Nouembris.
Spiritus illius seculo migrauit ab isto.
Carpe victor iter, suplex dic parce redemptor.

ISti versus sunt scripti in lapide marmoreo iuxta ianuam eccle sie, qui est versus meridiem infixus parieti. Significan aquestes vltimes paraules, que los sobredits versos e

estan escrits en vna pedra de mar-
bre, en la porta de la yglesia q̃ esta
a la part de migdia, posada en la pa
ret. De hõt se ve inferir, que aquells
dichosos ossos, son los del bon ser
uent de Iesu Christ, lo Abat Arnul-
fo. Al qual apres de tants treballs,
per la honra dels sancts Abdon y Sẽ
nen presos, en la noua transllacio, y
per la molta charitat, y dilectio de-
les sues ouelles, y per lo excercici
en les bones obres ab molt gran nu-
mero obrades, li dona lo senyor la
benauenturança y gloria eterna. En
la qual regnant, estara per ha sem-
pre intercedint dauant del conspe-
cte del senyor, per tota la vila y ter-
ra de Arles. Pero dexare yo hara lo
dichos Abat Arnulfo, en la gloria y

summa

ſumma felicitat collocat, Per hauer de tractar de altres marauelles, y grandezes ab les quals lo ſenyor te adornada molt en particular la vila de Arles, y terra de Roſſello. Y primerament tractaré dela miraculoſa ay gua de la ſancta Tumba.

CAPITOL XII. DE LA ſancta Tumba de Arles, y de la ſancta aigua que de ella emana, y te principi.

ENTRE altres obras que Deu omnipotent obra, per medi del ſeu ſeruēt Moyſes *Exo. 17.* ſonc q̃ eſtant tot lo poble de Yſrael ab neceſsitat en lo deſert, donāt vn colp ab la vara, ſobre dela pedra ſequiſsima, yſq̃ en lo mateix pūt molt gran abun-

abundancia de aygua ab la qual se remedia tot lo poble de Israel. No es de menor importancia si be se cõsidera, lo que apres de moltissims anys, que no estan en memoria de homens, obra y conserua lo senyor en la vila de Arles, pera reparo y Remey de totes les malalties, y necelsitats que succeexẽ en aquesta terra, y moltes altres, parts del vniuersal mon. Y es que de vna sepultura, o, Tumba com diuen en la montanya, isch ab tanta abundancia vna santissima aygua, que en ningun tẽps falta, sino que ab molt gran augmẽt sempre de cada dia multiplica. Verdaderament es vna de las cosas mes raras que y haje vuy en lo mon. La qual obra Deu omnipotent per hõ-

rra

rra dels seus sancts, y exaltacio y cõ
firmacio de nostra sancta Fe catho-
lica, decorant la cadadia ab innume
rables miracles, y marauelles, per
minister de la aygua, com instru-
ment obra lo redemptor de la vida
Christo, oy perque millor se entẽga
la grandeza de aquesta obra, y se-
nyaladissima merçe y benefici, sera
be donar entendre, de quina mane-
ra esta la sancta Tumba, y lo lloc ha
ont esta, pera que mes resplandesca
la omnipotencia de Deu omnipo-
tent. En lo monestir de nostra senyo
ra de Arles del orde de sanct Benet,
edificat (com dit esta) en aquella
montanya per lo Abat Castella en
lo temps de Carlos Magno que fõc
en lo any de vuyt cents y vint y set

Enla Hy-storia im-perial de Pere me-xia.

en lo

enlo qual fins lo any vuyt cents y quarãta y hu impera glorioſament lo ſobredit emperador occupãt tot lo temps de la vida ſua en lo excercici de las guerras contra infels, y enemics de noſtra ſancta fe, y en altres coſes dignes de perpetua memoria. De les quals faria yo mẽcio fino fos penſarme diuertiria molt del fi q tinc propoſat. En lo temps doncs de aqueſt feliciſsim Emperador ſe edifica lo ſobre dit monaſtir, la yglesia del qual fonc apres conſagrada en lo temps del Rey Henric Rey de França, per lo Archebisbe de Narbona anomenat Vbifredo, y Berenguer Bisbe de Elna en lo Any 1046. y per lo mateix Rey dotada de molt grans riquezas, conforme

En lo llibre dit dominical è lo cordela yglesia de Arles.

esta

esta contengut en lo acte autentic llargamẽt. En la porta de la yglesia a ma dreta esta la santa Tũba, feta de pedra marbre ab molt gran perfectio, y tancada ab dos ferros, hu a cada cap de la santa Tũba, posats ab plom, que noy ha remey de poderla obrir. La qual sancta Tumba te delongitut nou palmsy mig đ mõ paller, de amplitut tres palms, y de altitut dos palms y mig. En la matei xa pedra de Marbre esta grauat vn senyal antiquissim en lo mig de la sepultura, ab vnas barretas traue ssadas, y vna guarnicio al rededor, amanera de oliuetes đ rosari, tot gra uat en la mateixa pedra marbre. La sobre dita S. Tũba esta assentada sobredos pilars đpedra, alta dosplãs y mig sobre la terra, đtal manera ꝙqui

Sumes. p. 150. 3

qui la mira cõ cõue, baixãt se baix đ ella se sustenta tant poc sobre dels pilars, que apareix estar en lo ayre. Per lo qual he hoyt a dir a persones dignes de fe, que en tẽps passat ells matexos en presencia de molts altres, hauien passat vn filet de aram, entre la sancta Tumba y los pilars. Y no sera cosa dificultosa de creure, per aqui la ha vista y ben consi đ rada. Es mes hauant la sancta sepultura prop de la paret de la Ygle sia del monestir, dos pams per totes parts, oy en la vna paret endret lo mig de la sancta Tumba, y ha vna statua de pedra Marbre antiquissima. La qual figura, o, statua te delõgitut set palms y mig de monpaller, feta al modo antic y representa vn home

home armat, ab les mans cruzades la vna sobre dela altre. Estan mes hauant dos angels al costat de la sobredita statua, hu a cada part, y tenen vnas insignias en les mans, que apareixen camissas blancas, mirant a vna creu de pedra grauada, que esta en lo cap de la estatua. En lo mig de aquesta creu y ha vna ma y part del bras molt gran, que senyala a vn lletrero; de pedra Marbre que diu de aq̃sta manera. Anno millesimo, quarto idus Aprilis obijt Guillerm⁹ Girtellm⁹ miles dl Taler. De la qual esta tua duien per tradicio en aquella terra, que aquest era lo senyor del Talet, lloc enla mateixa montanya situat. Lo qual tenia vn cancre enla cara q̃ li hauie mẽjat lo nas, y molta

part dela galta, y no podent lo remediar ab medicinas humanas, acudi ala ſancta Tumba, y beuent dela ſancta aygua encontinent cura. En memoria dela qual merce ſefeu pintar de aquella en la paret a vista de la ſancta Tumba. Pero yo fins altre coſa veya, ſo de molt diferẽt parer Y es que lo ſobredit Guillem ſenyor del Talet deuia eſſer eſtat ſanct home, y en lo ſeruey de Ieſu Chriſt ſe deuia eſſer molt ſenyalat deuant de tot lo mon, en obres de molt gran importancia, y al ſenyor molt agradables de la manera q̃ ſempre ſeſon ſenyalats los de la caſa de Ꝺoms, en lo ſeruey del Rey y de Deu omniporent en Chatalunya. De la qual caſa de Ꝺoms es vuy en dia Talet, ſeria

ria tambe a les hores, per ser com es antiquissima la casa de Roms en Chatalunya. Lo qual mori conforme diu la scriptura, sobre del seu cap posada, en lo Any mil, a dos de Abril y fonc sepultat en la sancta Tũba, y en la paret de la manera que esta de pedra retratat. Al qual a volgut lo senyor d aq̃sta manera hõrar, y dauãt d tots los homẽs del mõ excelsar, manant que de la sua sepultura ysques ab molt gran abundancia la sancta aygua, pera reparo y remey de innumerables malalts. En la qual honrra no es estat tot sol en lo mõ, perque de la sepultura de sanct Pere Gonzalez Espanyol, natural de la ciutat de Palẽcia. Aqui los mariners diué S. Helm, del orde de Predicadors

dicadors; emana y tingue principi Oli ab molta abundancia del qual per ha perpetua memoria resta part conseruat miraculosament, en la yglesia cathedral en laciutat d' Thuy en lo Regne de Galicia. Conforme scriu lo doctissim pare fra Hernando de Castillo en la Hystoria General del orde de sanct Domingo en lo llibre segon. De molts altres podria yo fer memoria; que absemblants merces y beneficis en aquesta vida present foren de Christo nostre Redemptor decorats y honrats. Sino pensas que bastara complidissimament lo que per hõra del sanct obra lo senyor de cada dia en la sobredita vila de Arles. Las rahons per las quals se confirma lo meu parer, la primera es veure, q̃ los angels esti-

1 Histo-
ria ordinis
prædicato
rum Li 2
cap. 25.

guẽ đ la manera q̃ estã al rededor đ la estatua; que apareixen li portan la sua anima ala benauẽturança. Y mes que la pedra de la sancta Tumba, y la de la statua tota apareix đ vna mateixa manera. Per lo qual vinc inferir q̃ quant la statua se posa, se obra juntament la sancta Tumba, y no fonc la estatua apres posada per respecte del miracle. La tercera raho y la que mes me força es, que si fora miracle conforme diu la tradicio que en la montãya se re, no tenia la scriptura q̃ esta sobre lo cap đ la statua, dir mori. Sino cura đl cãcre, Guillẽm senyor del Talet sie de qualseuol manera, aq̃st negoci es verdader amẽt obra đ Deu omnipotẽt, y cosa ab la concideracio de la qual

se admira lo nostre entenimẽt, y se enflama la voluntat, per hauer de amar al senyor molt de proposit, ab vna cosa tant fora del poder y força de la naturaleza. Es de lastimar en aquest particular, que en tot lo sanct monastir de Arles, en lo Archiu, ni altres parts nos pogue trobar mes claricia, de la que esta escrita en lo cap de la estatua de pedra. Lo que yo desijaua veure, y llegir, per hames certificacio de la veritat en cosa tãt misterioſa. Pero altre dire no menys de considerar, que tambe cõdiuen, ab los vlls se veu, y ab les mãs se toca, y es que ala vna part, de la sancta Tumba, esta vna pila de pedra, de vint palms de monpaller de longitut, y dos palms de amplitut, y

quatre

quatre de altitut. En la qual se posa la sancta aygua, que resta en la bacī; quāt se trau de la sancta Tumba. Y haurent hi en ella aygua sempre de temps immemorable, ab molt grā quantitat, nunca la han vista corrōpuda los habitadors d' aquella vila, sino que se conserua ab tota la integritat y perfectio ques pot pensar. Y estant sempre com esta aquella pila, a pluja y vent que diuen, essent les plujes com acostumā ser ab molta abundancia moltes vegades, nunca la han vista sobrexir, ni escampar se sobre la terra. Sō marauelles grādissimes del senyor, ab les quals se donen molt be entendre los beneficis y merces que de cada dia concedeix als homens, y lo compte tār grā

que en elles se ha de tenir, y ab mol
ta reuerẽcia tractar; puix lo seny or
ab tanta perfectio las conserua. Y
peraque ab mes corroboracio de a-
nimo restassen los homens, y sens
ninguna manera de suspita, y ala S.
aygua se fes la deguda reuerencia y
ala santa Tumba, sera be apuntar
lo q̃ en aquest particular feu, lo visi-
tador Apostolic, lo Ardiaca Iaume
Agullana, en lo any. 1587. Que ve-
hent aquesta marauella del senyor,
y la santa Tumba de aquella mane
ra posada sobre dels pilars, volgue
veure si per ventura muntaria la
aigua per dintre dels pilars ala S.
Tũba, ab algũ artifici. Y axi mana
cõ iocar los cõsols de aq̃lla villa y
los mestres d casas y molt altra gẽt

dela

dela vila, y en presencia de tots feu
alçar la S. Tũba desobre los pilars,
y se troba la S. Tumba sensera sens
ninguna manera de forat, p lo qual
pogues mũtar ay gua, y rãbe los pi-
lars se trobarẽ sensers, de tal mane-
ra q̃ no resta en aq̃st particular lloc
p hauer de duptar. Tot lo qual ha or
denat, y permes lo senyor, p ha mes
honrra, y reuerẽcia q̃ se ha de tenir
a la S. ay gua đ la sobredita S. Tũba.
El modo ab q̃ se trahu, es de aquesta
manera, los mõgets nouicis de aq̃ll
S. monastir, prenẽ vna balsina q̃ per
ha dit effecte esta aparellada, y ab
vnes benes llargues blanq̃s, y netes,
ab vn guaniuet, possan vna đ aq̃lles
benes p la part dreta en lo alt đ la S.
T. Possada la major part đ la bena

tiran fora, y per la bena mullada mũ
Psal. 54. ta la S. aygua, ab tanta abũdãcia q̃
cs cosa digne de alabar al senyor. Y
tant digne que meritament podem
dir, lo que digue lo Real propheta
Dauit. Reges terre, & omnes popu
li, principes, & omnes iudices terre.
Iuuenes, virginès, senès cum iuniori
bus laudent nomen domini. Perque
es tanta la sua infinita bondat, y tãt
immensa la sua misericordia, en la
concessio de tant altas merces, y be
neficis, que meritament dels Reys,
dels Princeps y Iutges de la terra,
de grans y de chics, y de qualseuol
manera de persones ha d ser alabat,
y reuerenciat. Pero perque ab ma-
jor obligacio, tots façã aquesta ala-
bança, y deueres li donen gracies
effectes

de aquestes merçes, tractarem dels effectes miraculosos, q̃ obra lo senyor per medi de la sancta aygua de la sancta Tumba de Arles. Lo que en lo capitol seguent se tractara.

CAPITOL XIII. DE LA abundancia de la sancta Aygua, y de com per medi de ella se cobra la vista corporal.

ESs tant liberal Deu omnipotent, en fer merces, y beneficis, que ordinariament dona mes del que los homens demanã, y ab grandissima abundancia. Demanaua Salamo Rey de Yfrael al senyor sabiduria, y concedint li lo senyor, la peticio, li dona sabiduria y riquezas ab molt gran cõpliment 3. *Reg.* 3.

y abun-

y abundancia. Los germãs de Iosep baixaren a Egipte, en lo qual demanauan blat; y proueheix los Iosep đ blat y de plata. Finalment los fills đ yſrael, demanauan a Moyſes prouiſio de carns, los q̃ a coſtumauen menjar alls, y ſebes, en Egipte. Enuia los lo ſenyor molt gran abundancia de aquel ſuauiſsim, y regala diſsim Mãna, q̃ ſuplia aqual ſeuol genero de carns q̃ ells ſabeſſen deſijar. O, que Manna ple de tota dulçura y ſuauitat, es la aygua ſancta, de la Tumba ſancta đ Arles. Ab la qual ſe moſtra lo ſenyor tant liberal, donant la abtanta abundancia, que p mes, y mes que tragan y began de ella los homens, ven mes a multiplicar y augmentár. De tal manera que per mes

Ger. 45.

Exo. 16.

que

que se sié agotats los rius y les fonts secades en lo temps del calor, may aq̃sta diuina aygua es vinguda ha faltar. Verdaderament ab ella dona lo senyor, mes de lo que los homens podrian demanar: puix donant la ab aquesta abundancia, concedeix tot lo que es necessari, per ha remey de totes, y qualsevol malalties que poden los homens patir. Lo que entenẽ molt be los habitadors de aq̃lla terra, y vila, y tenint en áq̃st particular llarga experiẽcia, a qualsevol manera de mals, y trebals aplican la ſancta aygua. Per lo qual podem molt be dir, lo que pariãt en aquest proposit digue lo Apostol S. Pau.

Ei autem qui potens est superabun- *Adep. 3.*
ter facere, supra quam petimus aut

intelligi-

intelligimus. Com ũ diguera es tãt poderos lo ſenyor, y tant gran lo ſeu poder q̃ ordinariament ſa mes, de lo que los homens demanan. Lo que vehem claramẽt en la ſancta Aygua que eſſent com es obra dela ſua ſola ma, la done ab tãta abundãcia, que en ningun temps ha vingut a faltar. Aço es molt de conſiderar q̃ podent tenir la S. Tumba, lo mes que tendra de aygua, vna carga, q̃ ſien innumerables les cargas de aygua que ſon treras, axi per aqueſta vila y terra de Arles, com per diuerſes terres y prouincies del mon. Y axi referire vna coſa digna de notar, la qual he trobada en vn proçes authentic ques feu en poder de la cort eccleſiaſtica dela Abadia de Arles, a

ies, a. 21 de Iener del any. 1529. En lo qual mediant Iurament, testifica Io an guardia Rector de la yglesia parroquial d sanct Saluador. Compassada la guerra en Roffello d Salles, arriba en lá vila de Arles, lo capita general ques deia dõ Antic, y ab ell lo gouernador de Roffello y molts capitans castellans, y molts soldats. Arribats que foren, acudiren a la S. Tumba, y trageren moltissima ay gua, per ha beure tots aquells senyors y soldats, y estigueren alguns dies en la vila. En la qual curaren alguns d diuerses malalties subitamẽt per medi de la sãcta ay gua y ala despedida sen aportarẽ molt gran quãtitat, y nunca falta com el dit testimoni veu, y ho testifica. De tal manera

nera que la que sen aportauen, tre vegades| era mes, de la que por de ordinari estar. Lo matcix confirmã com a cosa d molta veritat, mediãt lo Iurament, fra Iaume Cellers mon jo del sobredit monastir, Esteue de Porta sacerdot, y Ioan de Segura lector de sanct Pere en la mateixa vila parroquia particular, y molts altres. Es de aduertir que quant se trau la sancta aygua, del modo que esta referit de quant, en quant ixen de dintre de la sancta Túba, offets del cos sanct q̃ en lo interior esta. Dels quals ne tenẽ molts enlo sobre dit monastir, en lo lloc en lo qual estan los cossos sancts Abdon y Sennen dintre de vna caxeta de plata. La qual feu vn home, a qui succey

vna

vna marauella molt grã del senyor. Y fonc d aquesta manera. En lo monastir de Arles estaua per criat del sacrista vn joue, natural del Regne de França. Lo qual trahent vn dia aygua de la S. Tumba, tragué juntament vn osset, dels que acostumauã exir de quant en quant, nol volgue denũciar al sacrista, sino que lo reserua en son poder. De tal manera q̃ despedintse del monastir, y tornantsen a sa terra de França, aporta absi lo osset, y vna poca de aygua de la sancta Tumba. Apenas fonc arribat a sa terra, quant lo visita lo senyor per hõra de la sancta Reliquia sen aportaua, de vna grauissima malaltia, de la qual ab remeys humãs era impossible poder escapar. Vehẽt se

de aquesta manera, y en tal necessi
tat, recordase aportaua en son po-
der lo osset de la santa Tumba de
Arles, y que per aquell respecte lo
senyor meritament lo castigaua ab
tant gran malaltia, y axi vota y pro
mete humilment al senyor, que si de
aquella malaltia lo curaua, que tor
naria al monastir de Arles, y denun
ciaria la santa Reliquia del osset, y
faria fer vna caixeta de plata, en la
Miracle. qual per ha perpetua memoria re-
staria collocada. Marauellosa obra
del senyor apenas hague fet lo vot,
quant encõtinent se troba ab salut,
cõ si may y haguera tingut res. Vista
la misericordia tant gran del sen-
yor, torna lo joue a Arles ab molta
presteza, y compli lo seu vot, fehent

fer la

fer la caxeta de argẽt. La qual vuy en dia esta enlo sobredit monastir y yo la he vista y tocada. A ço testifica Esteue đ Porta sacerdot, y molts altres mediant lo juram̃ent, com cõ sta en lo mateix proces, fet en la cort eccleſiastica de la Abadia, del que se ha fera y a mẽcio. Pero molt mayors miracles ha obrats lo señor, per honra del seu sanct que en la S. Tumba esta sepultat, tornãt la vista corporal a molts. Encara que cõ a cosa mes noua, y đ molts q̃ vuy viuẽ vista escriure hũ miracle molt singular que en la vila de Arles lo señyor obra. Y fõc q̃ lo any de. 1574. en lo dia đls glorioſos Mar. Abdõ y Sẽnẽ, festa major en aq̃l poble, arriba vn home cego anomenat Serra

tural de Millas vila en Roſſello, a companyar de vn home quel guiaua auiſitar la ſancta Tumba, y banyar los ſeus vlls ab la ſancta aygua. Encontinēt que al monaſtir arriba, demana lo cego al quil guiaua, que lo aportas ala ſancta Tumba. Y poſat ala preſencia de aquella, poſa ſe ab los genolls ſobre la terra, ab tanta deuocio que eſpantaua y admiraua, acompanyada de vna viua fe y profunda humilitat. Demana li traguеſſen de la ſancta aygua. Ana lo monjo per la bena, que dintre de la yglеſia eſta per ha dit effecte apa rellada, lo qual vuy en dia viu anomenat fra Miquel Roſ ſacriſta del monaſtir. Y trague ab la deguda reuerencia la ſancta aygua de la qual

banya

banya lo cego los seus vlls. Y ba- *Miracle.*
nyant los ab molta deuocio, crida a
qui matcix ab grãs veus. Ia hi veix,
la hi veix gracias a Deu. Grandesa
es aquesta molt singular, y obra de
la diuina ma del senyor obrada, de
tal manera que podem dir lo que di
gue lo cego de sa natiuitat cego. A *Ioan. 9.*
seculo non est auditum, vt aperiat
quis oculos nati cęci. Perque ala ve
ritat no te tota la naturaleza tal
poder, que subitament puga tornar
la vista a vn cego. Potencia y vir-
ut se requereix sobre natural, la
qual lo senyor te comunicada ala S.
aygua de la sancta Tumba, per ha-
uer de obrar vn effecte tant miracu
los com se ha referit. Lo qual obra
a vista de molt gran numero de gẽt

entra lo home ala yglesia del mona
stir tot sol, lo qui antes anaua ab
guia, y cõfessa y rebe lo sanctisim
sacrament del altar, de la qual mara
uella y grandeza se rebe acte auten
tic, y aq̃ll rebe lo notari anomenat
Dalmau. Be he entes a dir apersones
de fe en aquella vila que no es estat
aquest home tot sol, en la receptio
de tant alta merce; Puix que tambe
vn cego que vingue de la ciutat de
Gerona cobra la vista, y molts al-
tres. Pero com son coses poc auten-
tiques, per no estar ab actes de nota
ri cõtẽgudes, no he volgut de ellas
fer memoria. Y perso sera be passar
ala explicacio de altres effectes mi
raculosos per medi de la santa ay
gua obrats. Lo que en lo capitol se-

guent

guent ſe tracta ra.

CAPITOL XIIII. COM per medi de la ſancta aygua cura lo ſenyor de moltes y diuerſes malalties.

SI en particular yo volgues fer memoria, d tots los miracles, que lo ſenyor ha obrats per medi de la ſancta aygua curant de diuerſes malaltias, ſo cert canſaria al lector ab lo numero de aquells. Perq̃ coſa certa es, q̃ no enuia lo ſenyor malaltia ninguna, de qualſeuol manera que ſia, q̃ encontinent no acudeſcan los habitadors de les terres

circunueynes ala S. aygua de Arles per lo qual se podria dir molt be, q̃ aquesta S. aygua es mes auentaiada ala aygua que en la pissina de la ciutat de Hierusalem estaua, conforme diu lo Euangelista S. Ioan. Per que aquella aygua sols vna vegada en lo any tenia virtut, p hauer decurar de qualseuol malaltia, y no a molts sino a hu tant solamẽt, y tenia de ser lo primer que entraua apres lo mouiment del Angel. Pero aquesta santa aygua possada en la piscina de la santa sepultura, cura no tant solament de vna, sino de qualseuol malaltia, y no en tẽps prefinit, y determinat sino sẽpre, lo q̃ es molt d̃ considerar, que haie lo senyor comunicada tal virtut a la sãcta aygua que excedesca

Joan. 5.

excedesca en gran manera; ala virtut de aquella piscina que teniã los del poble Iudaic en aquella temporada. En confirmacio de aço, apor tare yo alguns miracles, dels quals se podrã collegir los de mes: y fare memoria dels mes nous, pera q̃ mes estigue corroborada aq̃sta veritat.

En la mateixa vila de Arles, hauia vna dõzella anomenada Catherina Pineda, a la qual ixque mal en lo bras dret, que quant mes anaua, mes creixia. Y com en la vila haõt poy ha metges, nunca falten metgessas, y donas mig encãtadoras ab conjurs, y imaginaciõs de medicina sens hauer estudiat, no faltaren que a la donzella aconsellaren remeys, que fora estat millor nols agues acceptats

ceptats: per lo qual lo mal nasque de tal manera, que determinaré los pares de la donzella, aportarla a Perpinya, en mans de merges y barbers. Passa de tal modo la cura que li obriren lo bras, y de ell tragueren alguns ossos: pero ni ab tot aço estaua lo mal remediat, antes be anaua pijorãt y multiplicãt. Lo qual visi per la donzella, demana a sos pares la tornassen a Arles. Y arribada acudi ab molta deuocio al remey vniuersal y verdader de la sancta aygua de la sancta Tumba: y de aquella se banya lo bras y la nafra, y fõc totalment curada, y remediada, de tal manera que vuy esta totalment curada y remediada.

Miracle

Maranella fonc aquesta del Senyor,

y miracle

y miracle digne d notar. De lo qual feu rebre cte de notari lo doctor en Theologia Miquel Dimas, quãt per orde de la Mageſtat del noſtre Rey don Phelip, la vida del qual lo Senyor guarde y pera molts anys conſerue en la ſua ſancta Igleſia catholica, vingue ell celebrant ſe les vltimas corts en Monſo a viſitar la ſancta Tumba. Per que dona lo ſobredit doctor vna ſuplicacio a la Mageſtat Real eſtant en Barcelona, ſuplicant humilment al Rey noſtre Senyor, manas fer inquiſicio de la ſancta Tumba de Arles: la qual comete ſa Mageſtat, al Reuerendiſſim Pare Meſtre Fra Diego de Chaues, del orde de Predicadors y confeſſor de ſa mageſtat.

Aqueſta

Aquesta ſupplicacio me comunica estant yo en Barcelona a les hores lo pare confeſſor de ſa Mageſtat, de la qual no ſabi donar ninguna raho, per no hauer la yo a les horas viſta. Pero hara ne he volgut fer mencio, perque veix q̃ meritamẽt lo doctor Dimas, meſtre que fõc dels patges del Rey, dona la ſuplicacio a ſa Mageſtat, per ſer com es vna de las coſas mes raras del mõ, y digne de ſer viſta, y de tots los homens adorada y reuerenciada, de la manera que la reuerentia lo ſobredit doctor, y de la ſãcta aygua ſen aporta molt gra quantitat, y feu com a coſa miraculoſſa continuar lo ſobredit miracle, ab acte de notari. Pero no fonch aqueſt tot ſol: per que a vna filla de

Villaret

Villaret, lloctinent de iurge en Arles, dita Margarida Villareta, se li crema la ma, que se tenia per cosa molt certa restaria leziada. Posa se de la sancta aygua, bany ãt se della la ma cremada, y resta subitament curada, y sense senyal de lezio alguna. Molts altres podria yo referir que de nafres particulars son estats remediats, per medi de la santa aygua, y molts malalts de febras total mẽt curats. Si no fos que vull escriure vna marauella molt gran que succey en nostra senyora de Mõtserrat de vna dona endemoniada, natural de Vrgell, la qual essent atormentada dels demonis, arribada a Monserrat, no falta qui digue que procurassen aygua dela sancta Tumba de

Arles

Arles, p virtut dela qual curaria la endemoniada sens falta alguna: y cõ ala necessitat nũca falte lo señor sino q̃ quant menys pensã los homẽs acudeix ab lo remey, hagueren ab molta presteſa aygua d̃ la S. Tũba, la qual alcãçada donarẽ a beure a la endemoniada y cura subitamẽt, deſ pedintſe onze demonis del cos d̃ aq̃lla triſte y affligida antes dona. Encara q̃ los demonis feyã molt grã reſiſtẽcia peraq̃ no begues, dient ells, que era aygua de S. Pere martyr.

Miracle. Pero p lo mateix cas q̃ los demonis ferã reſiſtẽcia y p la boca de la donadeyã q̃ era aygua d̃ S. Pere martyr, mes ſe animauã los monjos de aq̃lla ſancta caſa en perſeuerar q̃ la dona begues la S. aygua: la qual beguda foren

foren los onze demonis llançats del cos de la dona, y ella totalment remediada. Marauella fonc aq̃sta del Senyor molt gran, y digne de perpetua memoria. De la qual ha tingut principi la tradicio que en aquella vila se te, que lo Sanct que esta sepultat en aquella santa Tumba, se diu Sanct Pere martyr. Pero es negoci de poc fonament, y sens altre original de poca firmesa, essent com es al demoni ordinaria la mentira. Lo qual no tant solament aquella vegada, fonc llançar per virtut de la santa aygua del cos dels homens: Per que he oyt a dir a persones dignes de fe, que en la vila de Arles, hauia vn home lo qual se tenia per endemoniat,

y acudint

y acudint a ell los capellans per ha-
uer de fer son offici, en despedir los
malignes sperits de aquell lloc, no y
hauia remey: acudiren a la santa
aygua, y portada a la presencia del
malalt, y de aquella begut, en lo ma
teix punt digue Iesus, y deuant de
tots los que presents estauen parla,
dient q̃ los demonis sen eran anats,
y vehia que eran tres. Marauelles
molt grans son aquestes, y virtuts
sobrenaturals a la santa aygua di-
uinament concedides. No oluidant
me de altre de no menor considera-
cio: y es, quant se crema alguna co
sa llançant alguna poca dela santa
aygua en lo foc, es subitament re me
diada: de la qual se te experiencia
en aquella vila, cõforme consta en

lo

lo proces en lo capitol 13. Citat. de hont hã deinferir los habitadors de aquella terra, ab quanta veneracio, y reuerencia han de tenir la sancta sepultura, com a cosa de Deu omni potẽt tant estimada, y ab los miracles y virtuts diuines excelsada. Lo que a la veritat era de llastimar veure lo modo ab loqual fins al present era estada tractada. Pero hara per la gracia del Senyor, predicant yo la Quaresma en la mateixa vila, es estada ab almoynas reparada, y lo lloc haont esta de tal manera adornat, que sera lo Senyor pera sempre alabat, y de tots los que halli acudiran de altres terres reuerenciat. Pero per que en la Iglesia del sobre dit monastir, y a altres coses dignes

de perpetua memoria, y de que fier de tots los del mon alabades: deixada la sancta Tumba, tractarem de altres molts cossos sãcts, y reliquies de molta importancia, que en lo monastir de Arles, de immemorable temps estan collocades.

CAP. XV. En lo qual se tracta de com los cossos sancts de S. Tybur ci, y S. Hylari, y altres molts estan lo Monastir de Arles.

ENtre altres coses de que tenim obligacio los homens de fer gratias a Deu, omnipotent, vna molt singular es, de que haie en tanta manera excelsats nostres germans, aportant los a la ben auenturança: en la qual regnãt pera sempre

sempre intercedeſcan per los qui en aqueſta vida reſtã. En memoria del qual benefici y merce noſtra mare la Igleſia ha inſtituides totes les feſtes dels Sancts, y de les ſanctes. En les quals donan gracias al Senyor, de aqueſtes merces, y nos alegran ſpiritualmẽt, vehent los ab la llum dela fe, en la gloria y benauẽturãça. Per q̃ cõforme diu lo Apoſtol, Si gloria tur vnum membrũ, congaudent omnia membra: Si vna part del cos ſe alegre, alegrãſe totes les altres. Lo qual vehem en aqueſt cos material, per la experiencia, y ho ſentim. Ab molt mes rabo ha de ſer enlo cos my ſtic de la Igleſia, en la qual totes eſtãt vnits, ab la vnio de la fe y charitat, mediãs la diuina gracia. 1. Cor. 12

Y axi alegrát se les parts principals que son los sancts, obligacio tenim nosaltres, de alegrar nos ab lo be q̃ ells en la gloria possehheixen. Per lo qual ab molta obligacio ha de restar la vila de Arles, y terres circumueynes, de alegrar se, y donar gracias al Senyor: hauent lo mateix senyor priuilegiada la vila y terra, y en tanta manera excelsada, ab la multitut dels cossos sancts, que enlo sobredit monastir estan sepultats. que cõforme he trobat en vna scriptura antiquissima, ya en la Iglesia de nostra Senyora de Arles, dotze cossos sancts: cosa que espanta, y admira, y pera mi fora molt difficultosa de creure, sino vera alguns de ells. Lo lloc haont estan los altres,

que

que es enla sobredita Iglesia bax lo altar major de nostra Senyora, y laço sens falta, significaua lo q̃ tots los de aquella vila me diguerē, que antes enblāquissen la Iglesia, y dintre la renouassen, hauia sobre lo altar major moltes imatges de sancts antiquissims, fetes d̃ guix: les quals vuy en dia estan en altras capellas, y a les hores sobre lo altar major. Pera significar que baix estauan los cossos sancts verdaders. Tambe se te per cosa molt certa, que en temps passat se obri certa pedra, a manera d̃ pedra de moli, prop lo altar major posada: per la qual oberta entra vn home, pera visitar lo sanct lloch, en lo qual estan los cossos sancts, y y quant isque, li succey lo que ala

3. Re. 10. apres que hague gozat de la vista, del Rey Salamo, que nō habebat vltra spiritum. Y si alguna cosa digue fonc que era poc lo que hauia oyt, en comparacio de lo que ella veya en Salamo. Axi tambe lo sobredit joue, q̄ entra en lo lloc dels cossos SS. no pogue parlar llargament, sino que hauia vist lo que ell no sabria dir ni explicar. Y a la veritat tenia molt gran raho aquest joue, perque conforme la carta que escrigue lo Abat de Arles, anomenat Elperyco, al Rey de França anomenat Carlos, net q̄ fō del Emperador Carlos Magno, se ven entendre que en aquella santa Yglesia del monestir de Arles y ha multitut grā d cossos SS. Pero p major cō

firma-

firmacio de aquesta veritat, y per
que los curiosos, y doctes estiguen
totalment fora de dupte, sera be ab
tota la fidelitat possible escriure aci
la mateixa carta, lo original de la
qual esta ab vna carta de pergumi
escrita, sobre de vna port clauada,
en lo cor de la mateixa Iglesia. De
la qual lo tenor es lo seguent.

BEntimis & attentis auribus, Domi
ni ac serenissimi Regis nostri Caro
li notescere cupimus. Ego Abbas
indignus qui & nomen meum Ei-
phericus vnus, pariter cum monachorũ mihi
sub regulari ordine, & beati Benedicti vita de
gentibus in monasterio qui appellatur Arlas,
actus nostros posledimus, atq. misericordiam
Domini ac vestram fugerimus. Et vt sufficiant
pauca de multis, in breui quam vera explicare
oport. Quia veniens vir Deo fidelis, ex parti-
bus Hispaniæ nomine Castellanus Abbas, qui
ingressus per angustam semitam, inuenit in he
remo mirabilia balnea, vbi edificauit sancta ce

nobia, in quo vocauit atq. aduertit multorum monachorum collegia Regi superno famulantia. qui sub auctoritate aui nostri glorioſi Charoli, eius præceptum in eodē monaſterio conſiſtens, deſtructo eo ſucceſſor eius adfuit. Resſesundus Abbas, qui & in manibus noſtris ſe glorianter tradidit. Migrante illo a ſæculo, ſucceſsit quidam vir venerabilis Recimirus frater eius Abbas, qui & ipſe ſimiliter in glorioſis manibus ſe hactenus commendauit. Illo viuente data eſt nobis craſsante diabolo, multitudo perſequentium Normanorum, qui & triduum ibi manentes, & idem cœnobium deſtruentes, & ſubito ſuper nos irruentes, nihil nobis percipientibus occiderunt aliquos de noſtris. Hæc nobis conſiderantibus, eo quod pro ſupereminenti omni noſtro delicto, & abundanti peccato eueniſſent, collecti in vno conſilio, conuerſi ſumus ad Dominum. Ieiunia nobis celebrantibus, & vigilias facientibus, atque Chriſto Domino depræcantibus, reuelatū eſt ab eodem Domino, vni de fratribus noſtris, eo quod ibi corpora ſanctorum requieſcerent. Qui & vocatur beatus Quintianus martyr, Hylarius Epiſcopus, Tyburcius leuita. Eorum aduentum gratulanter expectantibus, ſubito obiit Abbas noſter. Illo migrante ſucceſsit is, qui & modo ſecundum regulam patris noſtri

Benedicti

Benedicti nos regere videtur, qui & modo cõfiſit. In quo tempore deprecãtibus nobis magis, ac magis Dominum, inuenti ſunt Sancti, quos fideliter atque ardenti animo iam dudum deſiderabamus Illos nobis ſuſcipientibus ſepeliuimus cum Canticis, & Hymnis ſpiritualibus, in quo loco magna modo mirabilia, & gloria eſſe ab omnibus cernitur. Ibi dęmones fugantur, confracti & claudi ac cęci ad ſaluté reuertuntur. Atque nobis perſeuerantibus in ieiunijs & orationibus, & flexis genibus, & ex totis medullis Chriſto Regi feliciter poſcentibus, iterum reuelatum eſt, alio de fratribus noſtris: eoquod duodecim adhuc ſancti in eodem loco requieſcerent diuino ſanctoq. ſpiritu mediante reuelatũ eſt, notum ac patefactũ nobis nomen de duobus ex eis, qui & vnus vocatur Abundus martyr, & ſanctus Griſantus. Nomina aliorum reticeſcunt, & incognita manent. Sed nos pijſsime Domine, & magnifice Rex, ſubueniat atque ſuccurat pietas, & ſuccedat miſericordia regia vobis, in quibus & peregrinis ſiue pauperibus, ſiue ſeruijs, ſiue fiſcalibus, ſiue omni auxilio niſi Domino, Vt. quod Pagani deſtruxerunt, & paupertas occupat, piiſsime reformare ſtudete: vt corona quæ pro reſtauratione cenobij a Chriſto Regi debetur, vobis tribuatur, Amen.

De

De la sobredita sanctissima y regu
ladissima carta, claram ent se collí-
geix, la merce tant gran que lo Se-
nyor ha fet sépre a tota aquesta ter-
ra, ab lacõcessio de tant grãs sancts
y ab tanta multitut: los quals tinch
yo per cosa molt certa, aportaria lo
Emperador Carlos Magno, adaqll
sanct monastir de Arles: puix que en
son temps se edifica com y a esta re-
ferit, y tambe per esser estada, la Re
ligio de sanct Benet, tant principal
columna antiguament de la Iglesia
Catholica. Per q̃ conforme escriuẽ
los Hystoriadors de aquesta sagra-
da Religio isquerẽ de savuyt Sum-
mos Pontifices en la Iglesia del Se-
nyor, dos cents Cardenals, mil y sis
cents Archebisbes, y quatre mil

Bisbes

Bisbes, y sancts canonizats quinze mil y sis cents. De hont se ve molt ala clara, quant principal es estada antigament la sagrada Religio de sanct Peuet, afauorida de la ma de Deu omnipotent, y detora la terra y Iglesia Catholica. Per lo qual fonc cosa molt facil, transferir de Roma y altres parts, los glorioſos coſſos sancts, dels quals la carta sobredita narra y fa mencio, que ab reuelacio diuina foren descuberts a Monjos particulars seruēts del Senyor, y en lo exercici de la virtut molts senyalats. Entre tots los quals sancts, resplandeix molt en particular, sanct Tybaci diaca, per ser ell estat vn Martyr tant auentajāt en la sequela y imitacio de Christo. Lo segō lloc

te Sanct Hylari Bisbe, y apres Sant Quintini martyr, sanct Abundi, y sanct Grisant. La sancta ossa dels quals esta dintre de caxetas en lo sobredit monastir. En particular la de sanct Tyburci martyra la ma dreta de la entrada de la sancta iglesia de nostra Senyora de Arles, en vn altar edificat baix la inuocacio del mateix sanct Tyburci: la festa del qual solemnisan en Arles, lo dia apres de nostra Senyora de Agost. la sancta ossa de sanct Quintini esta en la Iglesia dels bayns de Arles, dintre de vna caixeta antiquissima, y feta tota de vna pessa, la qual yo he tocada y adorada. De aquests Sancts glorioses tractaria yo molt en particular, refferint la vida de tots ells

sino fora pensar, seria diuertir me del que tinc determinat, en les cosas tocants als inuincibles Reys, y sancts martyrs Abdon, y Sennen. Dels quals antes que torna a tractar sera cosa acertada fer memoria de moltes altres Reliquies que en aquest sanct Monastir se troban collocades, pa major veneracio y aug ment en la deuocio dels sancts, lo que en lo Capitol seguent se tractara.

CAP. XVI. En lo qual se tracta de moltes altres Reliquies qne y ha en lo Monastir de Arles.

Entre

ENtre altres cosas dignes de molta consideracio, vna de ellas es, lo que compta de
4Reg. 5 Naamã Syro, la diuina y sagrada scri-
ptura: lo qual apres que fonc curat, per hauer obeit al consell del Pro-
pheta Elyseo, lauant se set vegades en lo riu lorda. Diu la scriptura di-
uina que prengue vna carrega de la terra sobre la qual caminaua lo bon
Propheta, y aquella sen aporta a sa propria terra y patria de la Syria.
Essent aço son intent, que terra que los sancts prophetas pisauan, tenia
esser dels homens adorada, y reue-
rẽciada. De hont infereix yo, que si
la terra volia ab molta raho, Naam
Syro, que fos adorada, que molt ma
jor hauia de ser la obligacio de ado

rar

nar lo mateixos Propheras ſancts, y aquells reuerenciar. Per lo qual ab molt gran obligacio reſtan los Chriſtians de adorar y reuerẽciar les reliquies ſanctes dels Sancts, y amichs de Deu omnipotent, eſſent com ſon parts dels propris ſancts, o coſa als ſancts molt acoſtada. Y axi entenẽt aqueſta obligacio lo benauenturat ſanct Ambros, deia. Honoro in carne martyris, exceptas pro Chriſti nomine cicatrices: honoro viuentis memoriam perẽnitate virtutis, honoro in cineribus ſemina ęternitatis, honoro corpus quod mihi oſtendit Dominũ diligere, quod me propter dominum mortem docuit non timere. Perço renim molt gran obligacio los de la terra de Arles, y de

Roſſello

Rossello de venerar, y honrrar les sanctes Reliquies que en lo monastir se troban ab grā numero collocades. De les quals fare yo memoria, perque los deuots augmentē ab la deuocio, ferucy, y veneracio qs deu als sancts. Primerament en lo altar de sanct Miquel en vn saquet se trobaren de las vestidures de la santissima Maria senyora nostra y Reliquia de sanct Vicent Martyr, y de sanct Christofol, y de sanct Mercury, y de sanct Alexsandre, y de sanct Benet. Y de la preciosima fusta de la vera creu. De sanct Maximia, y de sanct Vrs, y dels set Dorminrs in mōte celo. Y de sanct Priuat, y de S. Roma, y de sanct Cucuffat, y de S. Leo, y de sanct Gregori, y de sanct

Iulia

Iulia y de altre sanct Iulia, y del S. sepulcre, y de les sanctes masses, y de sanct Ioan, y de sanct Dionis, y de sanct Maurici, y del pa de la Cena. Y en altre saquet se trobarē les Reliquies seguents. De les vestidures de sancta Maria, y de sanct Ioan y de sanct Sulp, y de sanct Vicens, y de sanct Marti, y de sanct Hylari, y de S. Llorens, y dels deu milia Martyrs. En vn altre saquet se trobaren tant solament, les Reliquies de sanct Vicent, vna part de la sua carn, y de les conjunctures dels ninuis. Les quals Reliquies forē fundades per mans de Antoni Bisbe, dela yglesia de sanct Pere de Ausonensis, ab voluntat, y consentiment del Bisbe de Elna. Apres diu la matexa scriptura

antigua de aqsta manera. Actū fuit hoc viij. Idus Iulij. Anno dñice Tra beationis DCCCCCLX viij. In di cione. x. sub principibus Aruę huius Semofredo, & olibano, cisiminioq; leuite. Trobaren mes hauant en altre lloc les Reliquies seguēts. Primeramēt de les vestidures de S. Eulalia, y del cos de sancta Pau, y dels cabells de sancta Cicilia. Les quals son en lo altar de sanct Gabriel en la sobredita yglesia del monastir. En altre lloc se troba vn saqt groc, y dintre de ella la costella de sanct Concordi martyr lo qual fonc lo primer martyr, apres de sanct Estene. Y en altre saquet trobaren dels cabells de la sanctissima verge Maria, y

ria,y de les ſues veſtidures,y del ſe-
pulcre d noſtre ſenyor Ieſu Chriſt,
y del lloc haont repoſa lo ſeu ſacra
tiſsim cap,y de la pedra, en la qual
la vera creu fonc plantada, y del
lloc haont la ſanc y la aygua ſan-
tiſsima del coſtat dChriſto deſtilla.
En altre lloc de la ygleſia ſe troba
vn ſaquet groc ab vna reliquia de
S.Pere Apoſtol, vn oſsredo de vna
coniuntura de la ancha,la qual eſta
en lo mateix altar de ſanct Pere,y
de ſanct Florenti,y de ſanct Eſteue
vna particula dels pits. Moltes al-
tres reliquies ſe trobaren, de les
quals no ſuc fer mencio p eſtar la
ſcriptura antiga,en lo pgami ſcrita,
en lo cor dela y gleſia rõpuda. Lo q̃

de pesar, perque y hauia coses dignes de perpetua memoria. Pero fare mēcio đ altres Reliquies q̄ yo he vistes, y adorades en la sobredita y glesia. Primeramēt esta vna orella đ sanct Bernabe Apostol, dela qual emana vna suauissima flagrancia; ab tanta suauitat, que es molt gran occasio per hauer en ella alabar al senyor, mes hauant y ha vna costella de sanct Cosme, y vna ança del coll de sanct Damia, que foren los dos sancts Metges. Los quals estan dintre de vn Reliquiari de plata. Y mes tenen dos braços de plata, dintre del hu dels quals, esta vna canyella de sanct Iust, Archebisbe de Narbona. Y en lo altre bras de plata, esta vna canella del benauen

turat

turat sanct Tyburci, lo cos del qual esta en la matexa Yglesia com esta referit. En lo matex Reliquiari esta vn queixal de sanct Lloïs martyr, y de sanct Tyburci, y vn tros de fusta dela creu de S. Andreu. Y moltes altres que seria cosa llarga de referir. Pero no se ha d posar en oluit dues coses curioses y de molta importancia que y ha en lo sobredit monestir. La vna de les quals es, la capa de Carlos Magno rota de seda, digne de ser vista. La qual en lo temps dels Francesos la prenguerē y de aquella tragueren totes les las y joias, q̃ tenia al rededor, y la a portaré fins a Ceret. En lo qual lloc pẽse yo, ab permissio diuina se oblidaren los Francesos la capa, y a-

prēs los de la vila de Arles la cobra ren. Perque ya en lo temps de Carlos Magno; fonc aquest S. monastir edificat, y de rẽdes y de altres emoluments, y de cossos sants y altres Reliquies decorat: era cosa just a q̃ reitas en aquesta casa, memoria per ha sempre del bon Emperador. La qual se cõseruara ab la capa d' Carlos Magno. Tenen mes hauant dos actes antiquissims de boa, q̃ es vna herba que naix en los llocs đ aygua Y las letras q̃ sobre de la herba estã escrites, esta molt sẽsera, y son vnes gracies y priuilegis q̃ concedien antiguament los Papas adaquell S. monastir. Vltra de rot aço se tragueren vltimadament dos ossos, del sepulcre del bon Abat Arnulfo, a qui tant tota aquesta terra resta perpe-

tuament obligada, y aquells poblats
en la sacristia en perpetua memo-
ria cõseruats del sobredit monastir
De tot lo qual se veu llargament,
quant illustrada sie de sanctes Reli
quies lo S. monastir d' nostra senyo
ra de Arles, y entre moltes altres
en tot lo regne de Espanya privile
giat. Per lo qual restan continua-
ment los q̃ en la sobredita terra ha-
bitá, ab obligacio de venerar, y hõ
rar aquella sãcta yglesia, y ab molt
profúda humilitat adorar y visitar.
Estant com esta per totes parts, ple
na de reliquies y cossos sanctas. Per-
que si la terra de Hus, volgue lo spe
rit sãct hõrar nomenãt la p estar cõ Iob. cap. 1.
estaua en ella lo seruent del senyor
Iob, y la ciutat d' Sodoma y Gomora

Gen. 18 per hauer estar en ella lo charita-
tiu Loth. Mes honrrada, y mes ve-
nerada ha de ser la sancta yglesia d
Arles, per estar cō estā en ella tants
cossos sancts, y tants seruents del
senyor, cō son los sancts, los noms
dels quals estan ya referits. Pero
perque entengan los de la terra de
Arles, y de altres moltes parts, la
obligatio q̄ adaquesta veneracio
tenen. Tornant al proposit comen-
çat de la Hystoria dels inuincibles
martyrs SS. Abdon y Sēnen, tracta
rem de moltes marauelles y grande
zas, que lo senyor per honrra dels
seus martyrs te obrades, ab les
quals se veura tota aquella terra y
la de Rossello als sancts glorioſos
obligada.

Capitol

ABDON Y SENNEN.

CAP. XVII. COM PER medi dels inuincibles martyrs SS. Abdõ y Sennen, se remedian totes y qualsevol tempestats.

AVeriguada cosa es, y en la diuina escriptura prou confirmada, que ordinariamẽt fa lo omniporent Deu merces als homens, per posar se los sancts de per mig, y axi veurem q̃ quãt Christo volgue curar la filla de la Cananea, volgue que primer intercedissen los Apostols. Y tambe quant cura la sogra de S. Pere, volgue que pregassen primer los mateixos deixeples seus: significant nos y ensenyant quant tenia de estimar lo Senyor, la interceisio dels sancts, en

la

la concesio de las merces, y benefi
cis: en tanta manera que sino fossen
los sancts, destruiria lo Senyor mol
tes vegades les ciutats, vilas y po-
Exod. 3 blacions: y axi sino fora Moyses, ha
guera Deu omnipotét antiguamét
destruit los fils de Israel, puix que
tantes vegades li foren ingrats,
transpassant los seus preceptes, y
manaments: y la ciutat de Hierusa
lem haguera lo Senyor castigada,
y de sobre la terra borrada, sino fo
ra per la intercessio de Dauid ser-
Esa. 27. uent seu. Per lo qual digue, per lo
Propheta, Protegam ciuitatẽ hanc
propter Dauid puerum meum. Lo
que se ha de pensar, haguera fet lo
Senyor infalliblement ab aqsta ter-
ra y vila de Arles, puix no faltan en

ella

ella vicis y peccats, sino fora ana
dad per mig, com va cõtinuamẽt la
intercessio dls martyrs inuincibles
de Iesu Christ. SS. Abdon y Sennẽ.
Aço han vist per la experiencia los
habitadors daquella terra: puix antes
dela vinguda dels santas Reys, esta
uen ya ap hauer de morir, ab la mul-
titut dels castics: ab los quals Deu
omnipotent los castigaua, axi p los
animals als quals vuy en dia diuen
Symiots, com per les tempestats,
de les quals se vehẽ vuy en dia to-
talment remediats. Y si algunes
vegades enuia Deu omnipotent al-
gunes tronadizes, tempestats, en
acudirals sants martyrs y posar los
de per mitg restan encontinent so-
segats. O marauella del Senyor!
o grandesa

o grandesa nunca prou dels homẽs alabada: y quant deuem los que viuim als sancts, puix tãt bons deffensors y protectors son de nosaltres. Pero per que aquesta veritat resta ben confirmada, sera be referir algunes tempestats, q̃ en aquella terra de Arles y ha hagudes: de les quals son estats deliurats per medi dels sancts glorioſos Abdon y Sennen. Y axi proseguint mes auant la deposition, que en poder de la cort de la abadia, feu lo Rector Guardia mediant lo iurament, de lo qual en lo capitol 13. se ha feta mẽcio. Testifica lo sobredit testimoni, com en lo dia dels cossos sancts, se mogue tant gran tempestat en aquella vila y terra de Arles, q̃ restaua atemorizada

rizada en grādissima manera: y diēt se lo offici, a la hora que predicaua lo predicador, feu tant gran llamp, y tant terrible tro, que lo predicador sens mes aguardar, tingue per be de baxarse de la trona, y tots los que enla Iglesia estauan de posarse en oracio per aplacar la ira del Senyor, Acudi lo sobredit Rector al sanctissim sagrament dela Eucharistia, lo qual tragueb lo Reliquiari de dit Monastir, essent lo ayre tant obscur, que nos veyan los vns als altres. Y dos Religiosos monjos acudiren, ala caxa dels cossos sants de SS. Abdon y Sennen: y anarē ha hont estaua lo Rector ab lo sanctissim Sagramēt pera beneyr lo temps Y a penas estiguerē los cossos sants

Mira

a Tã presencia del sanctisim Sagra-
ment, quãt encõtinẽt la tempestat
cessa, y los ayres restarẽ clars, com
sino fora estat res: y hauent cay gu
da molt gran quãtitat de pedra, ab
molta abundancia, no feu mal en
cosa alguna: de q̃ resta lo poble ab
molt gran admiracio, ab la vista de
vna tant senyalada marauella y de
ella donãt molt deueres gracias al
Senyor, passaren hauãt la solemni-
tat de la festa, y offici. Pero no fonc
aquesta merce tota sola, puix que
ordinariament ne reb la vila y ter-
ra de Arles de semblãts, y no sola-
ment la vila de Arles, sino tãbe to-
tes les terras circũueynes: com ho
testifica Antoni Homs roquer, pa-
ges de Montbolo, de edat de setan-

ta

ABDON Y SENNE
ta anys, lo qual mediãt lo juramẽt
testifica cõ hauia oyt dir, q̃ vn ho-
me anomenat Noguer de Gasuach
dela parroquia d S. Andreu d Mõt
bolo, vn dia guardaua bestiar a la
mõtanya, lloc dit lo coll dela porta
y sobreuẽgue tãt grã tẽpestat, q̃ lo
pobre se tingue d retirar baix d v-
na rocha: y estãt aili tot espãtat hoi
vna veu en lo ayre q̃ digue, passa.
Respõgue en lo mateix ayre vna al
tre veu q̃ digue, no puc: digue la pri
mera veu, perq̃ no podes? respõgue
la segona veu: perq̃ Abdõ, y Sennẽ
men guardã, q̃ me estã dauãt. Y oy-
des aq̃lles veus les quals sẽs dupte
eran de demonis, enemics dels ho-
mens sen ana lo sobredit Noguer a
la parroquia de Montbolo que esta

molt

mòst prop de Arles, y referit al Rector y a tots los de aq̃lla parroquia, lo que hauia oyt a dir enlo ayre per aquelles veus : lo què apres de entes per tots los de aquell poble, en memoria de aquella merce, y benefici molt gran per la intercessio, y amparo dels glorioſos Reys alcançat : votaren y prometeren que cada any presentarien vna filera de cera de quinze fins en setze lliures, en lo dia de la festa de sanct Abdon y Sennen, en la Iglesia del Monastir de Arles. La qual esta vuy deuant la capella dels sobredits sants martyrs, en vn rollo de ferro, fet pa dit effecte, y crema moltes vegades en lo any. Y apres que aquesta filera crema, y la presenta quiscun any

lo

lo poble deMõtbolo, ſon remediats de les ordinaries tempeſtats que an tes patiẽ. Perque antes molts anys, ſe vehiã en treballs molt grans, per tenir com tenen los ſembrats en la montanya. Pero hara eſtan molt a conſolats, ab la firmiſsima confiãça de la protecció dels SS. Abdon y Sẽ nen. Y perque en aqueſta deuocio, y cõfiança perſeuerẽ, y no ſe obbli den de ſeruir als ſancts glorioſſos, he llegit yo vna coſa digne de notar. Y es que en lo mateix proces, en lo capitol. 13. anomenat. Teſtifica Vicens Miquel Rector de la parroquia de Montbolo mediãt lo iura ment, que vn any, per tenir los de aquell poble neceſsitat, q̃ fonc la any 1516. no preſentarẽ lo ſobredit dona

tiu d la filera,cõ acostumauẽ antes. Pero pagaré ho de tal manera,q̃ no culliré res en los camps. Perque la tempestat de la pedra se ne hauia aportat, sens deixar cosa alguna. Per lo qual losobredit Rector,en la yglesia dela parroquia, estant tots congregats, los reprehengue molt, de com no hauiẽ aquell any presentada la filera de cera,en lo dia dela festa dels cossos sancts, cõformc lo vot dels antipassats, per lo qual meritamẽt erẽ estats de la ma del seny or castigats. Y axi en la hora mateixa tot lo poble,regoneixent la culpa perpetrada,y lo Rector jũtamẽt ab ells tornaren a renalidar lo vot, y promessa, offerint de nũca cessar, per mes necessitat quey hagues en la donacio de la filera. Lo q̃ guardã

vuy infallible mẽt, los q̃ viuẽ en aq̃
poble. Y aquella aporta lo Balle d
Mõtbolo, ab molta alegria acõpa
nyat del poble ala ſancta Capella
dels bons Reys SS. Abdon y Sẽnen.
Y axi reſtaré remediats de moltes tẽ
peſtats, treballs y fatigues q̃ patien
los antipaſſats. De moltes altres tẽ-
peſtats podria yo fer memoria, q̃ hã
ſucceyt en aq̃lla vila y terra de Ar
les, pero baſtaran las refferidas. Ab
les quals claramẽt eſta prouada, la
veritat propoſada, de com per me-
di de la interceſsio dels glorioſſos
martyrs Abdon y Sennen, remedi-
lo ſenyor les tẽpeſtats. Puix q̃ per
ha dit effecte molt en particular,
promete lo ſẽyor al bõ Abat Arnul
fo aquells coſſos SS. de la manera q̃

dalt esta explicat. De hont obliga-
cio molt gran tenen los habitadors
de aquelles montanyes, de reueren
ciar y honrar, los cossos sancts. De
la manera que ls honraren, y venera
ren los predessors seus, perque re
goneixẽt aquestes merces, y benefi
cis feren vna caixa de plata, digne
de ser referida y per ser ella de tãta
gentileza y perfectio digne de ser
vista. En la qual esta de bulto gra-
uat, tot lo martyri dels bons Reys.
Pero no estã en ella los cossos sãcts
perque apres ferẽ los mateixos pre
dessors dos caps d plata, los quals
feu Miquel Alerigues argenter de
la vila de Perpinya en lo any 1422.
Y en ells esta la mayor part, de la
sancta ossa collocada. Totes les
quals

quals obras, denoran molt be la de uocio molt gran dels predeceſſors: puix que en tals obras per la honra dels ſancts ſe empleará. En les quals ab almoynes ſo cert contribuyrien altres terras, en particular Roſſello puix que als ſobredits ſancts Reys reſtauen obligades. Com en lo capitol ſeguent ſe explicara.

CAPITOL XVIII. COM per medi dels ſancts glorioſſos Abdon y Sennen ſe alcança pluja en lo temps de neceſsitat.

GRandiſsima tribulacio es, per tota la terra, y neceſsitat molt grā, quāt lo ſenyor determina de alçar la ma, en no enuiar aygua ſobre la terra. Lo q̄ lle-

gim feu lo omnipotent Deu, en lo
3. Reg. 17 temps del Rey Acab en Israel, puix
q̃ no plogue en tres anys y sis mes-
sos. En los quals vinguerẽ a tãta mi
seria, y calam tat, q̃ eren forçats de
desãparar las vilas, y los pobles, y
anar a altres terras a sercar ay gua.
Lo q̃ volgue lo senyor succeys de a
q̃sta manera, per los peccats del po
ble de Israel. Y loq̃ obra Deu omni-
potent ales hores, faria sens falta
moltes vegades, sino se posassen de
per mig los sancts. Pero es tanta la
misericordia del senyor y tãt inmẽ-
sa la sua diuina bondat, q̃ per medi
dels sancts gloriossos Abdon y Sen
nen alça el omnipotẽt Deu la ma, y
enuia ay gua sobre la terra. De la
manera que per medi del propheta
Helias, la enuia lo senyor sobre lo

ABDON Y SENNEN
poble de Israel; cõ ho diu la diuina
scriptura. En cõfirmacio de la qual
verdat referire lo q̃ he trobat cõté-
gut en la sobredita deposicio đ loã
Guardia Rector de S. Saluador de
la vila đ Arles, lo qual mediãt lo Iu
ramẽt testifica, cõ en lo any de 1492
la vila de Perpinya, y tota la terra
de Rossello, se veu en grandissima
necessitat de aygua. De tal manera
q̃ determinaré en lo cõsell đla vila,
vehẽt la extrema necessitat đ la ay
gua, acudir al verdader remey, q̃ es
la intercessio dels inuincibles mar-
tyrs SS. Adõ y Sẽnẽ. Fera la resolu-
cio, enuiarẽ los cõsols dela vila, los
sindics, paq̃ suplicassẽ al Abat đ Ar
les cõcedis la merce, y beneficipro
ta la terra đ Rossello, đ q̃ aportassẽ

los cossos sancts ab professo, ala so-
bredita vila de Perpinya. Y per ab
sencia del Abat, ꝯ ales hores era
Fra Antoni de Narbona, restaua vi
cari general del monastir de Arles
lo Abat de cāprodō. Lo qual oyda
la peticio, de part dels Consols de
Perpinya proposada essent ella cō
era tant iusta, y sancta concedi lo
que se demanaua. Y axi se ajuntarē
tots los Religiosos, y capellans de
la vila de Arles, y prepararé se per
ha dit cami de aportar los cossos
sancts a Perpinya. Confessaré, y re
beren lo sanctissim sagrament de la
Eucharistia, cō bons seruēts del sen
yor. Y đ aquesta manera preparats
partirē ab molta alegria, y cōtēto p
ha Perpinya q̄ esta asis llegues de
Arles.

Arles. Fonc tãt agradable al Senor aquesta jornada, y la intercessio dels inuincibles martyrs sanct Abdon y Sennen tant acceptada, que encontinent mana als nuuols q̃ despediessen la desijada aygua ab molta abundãcia sobre la terra. Per lo qual restaren los sancts glorioſos, ab molta deuocio en aquella terra, y tota la gent de Rossello molt aconsolada. Pero no fonc aquella derrera vegada. Perque en lo any de 1519. vehẽt se altre vegada aquella terra, no ab meyns necessitat q̃ la primera q̃ esta escrita, de pluja: acudiren los Consols de la vila de Perpinya ab lo mateix erde, y peticio al Abat y Monastir de Arles, y alcançada la licencia, aportaren

los

los cossos SS. ab tota la reuerẽcia y veneracio possible a la terra d Ros sello y vila fidelissima d ppª. Per la intercessio dels quals SS. martyrs, y Reys inuincibles, fonch aquella terra totalment remediada. Aço testifica lo sobredit Rector guardia, mediant lo juramẽt com a cosa per ell vista. Altres vegades podria yo fer mencio: en les quals los de la vila de Perpinya, han acudit a la intercessio dels cossos sancts de sant Abdon y Sennen: sino fora pensar q̃ pera persones de judici, y enteniment bastaran les sobredites. De les quals collegiran los de la vila de perpinya, la obligacio tãt gran que tenen, de honrrar, y reuerenciar les coses tocants a la veneracio

ABDON Y SENNEN.

ció dels Reys inuincibles y glo-
rioſos SS. Abdon y Sennen. Maior
ment que quant anaren los coſſos
ſancts a Perpinya, no ſe aconten
ta lo Senyor ab ſols enuiar pluja
ſobre la terra: ſino que molts cura
ren de diuerſes malalties, com en
lo Capitol ſeguent ſe veura.
Pero de aqueſtes merces, y benefi
cis, en temps de neceſsitat rebu-
des ne tenen mes llarga experien
cia los habitadors de la vall de
Arles. Per què ſempre que eſtan
ab eſterilitat, tenen per coſa cer-
tiſsima que acudint als ſants Reys
glorioſos, SS. Abdon, y Sennen:
y aportant los ab profeſſo, acu-
deix lo Senyor, ab la abundãcia de
pluja ſobre la terra. Y per q̃ de les

coſes

coſes yltimes, mes ſe recordan lo
homés, fare ſols memoria, de la n
ceſsitat que y hague en lo any 158
de la qual participant la terra de
Arles, y tenint lo remey que diuer
ala ma, acudiren deuotament als
inuincibles marryrs SS. Abdō y Sē
nen, y feren profeſſo abtota la de-
uocio poſsible. La qual antes que
acabaſſen, alcanſaren abundancia
de pluja, y molts dies apres. De tal
manera que reſta tota aquella ter-
ra remediada. De hont ſe veu cla-
rament, la grandeſa que tenen los
bons Reys Abdon, y Sennen, en la
benauenturāça, y lo molt q̄ poden
en la preſencia de Deu omnipotēt:
puix per honrra de ſancts tant glo-
rioſos fa lo Senyor obras ſemblārs.

Be

ABDON Y SENNEN

Be podem dir d aquests bons Reys y de cada hu en particular, lo que del bon Rey Dauid digue lo omnipotent Deu antigament. Inueni virum secundum cor meum. Obrāt lo Senyor per hōrra de Dauid tals obras, ab les quals denotaua y enseñyaua la singular voluntat, ab la qual amaua a Dauid: a la qual desijaua en tanta manera correspōdre Dauid, que sempre anaua demanār Domine, doce me facere voluntatem tuam. Aquesta obseruaren, y guardaren en tanta manera los bōs Reys Abdon y Sennen, que de ella vn punt en lo temps de la vida no discreparē, antes be cō ha cosa pressiosa y de molta importancia continuament guardaren, en la archi-

Psal. 142.

Psal. 118.

mesa

mesa real, dl interior del cor dls bõs Reys: imitaren en aquest particular al Rey Dauid, lo qual apres de hauer ab molta diligencia cercada y coneguda la ley diuina, y ab la diuina virtut alcançada la possa en lo secret del seu cor; quant digue. In corde meo abscondi eloquia tua. no en la llengua, com fan los poc exercitats en lo amor del Senyor, acontentant se tant solament en anomenar se seruẽts de Christo, semblants a vnes cysternas, per lo exterior verdes, y ab herbas molt floridas, y interiorment son plenes de moltes inmudicies. Axi y ha molts que en la llẽgua senyalã, frescura y verdura: y interiorment tendran molta sequedat, y putrefactio. Pero

Pero no de aquesta manera los bõs seruẽts del Senyor, puix lo thresor d la lley diuina, nol amagarẽ en la llẽgua tant solamẽt, sino en lo interior dl cor. De aquesta manera los bõs Reys SS. Abdõ y Sennẽ obseruarẽ los manamẽts, y preceptes de Iesu Christ: y cõ a cosa p̃cioſissima y inestimable enlo interior y secret d la llur aĩa amagarẽ y tãcarẽ. Per lo qual meresq̃ren dl Senyor, esser en tãta manera hõrrats y estimats. Pero pera q̃ millor se entẽga aq̃sta veritat, y restẽ los bõs Reys ab millor alabãça, tractarẽ d altres molts miracles q̃ lo Senyor p̃ honra y excelsamẽt dls seus sants te obrats, en benefici dels homẽs: lo q̃ enlo Capitol seguent se tractara.

Capit.

LIBRE DE SS.

CAP. XVIIII. COM PER medi dels Martyrs inuincibles SS. Abdon y Sennen, cura lo Senyor de diuersos malalties.

ORdinaria cosa es en lo mõ pensar sempre los homens que quant Deu omnipotẽt enuia treballs, los enuia per raho de peccats y vicis. Pero los judicis de Deu omnipotent, son molts diuersos als pensaments dels homens per loqual se enganyan y erran los homens moltes vegades, en judicar y pensar lo que ells no entenen ni alcançen. Quant los Phariseus par laren ab qui d sa natiuitat era estat cego, digueren, In peccatis natus

Io. 9.

es

es totus & tu doces nos? Christo sal
ua dor nostre parlãt del mateix ce-
go deya. Neque hic peccauit nec
parentes eius, sed vt manifesten-
tur opera Dei in illo. A b lo qual se
veu claramẽt lo engany, q̃ rebian
los Phariseus: judicant per pecca-
dor, lo qui deueres en la presencia
del Senyor era tingut per innocent
y sens culpa: Y mes auant de Iob, Iob. 1.
digue Deu omnipotent, al princep
de les tenebres y confusio, que es lo
demoni: Nunquid considerasti ser-
uum meum Iob, quod non sit ei simi
lis in terra: homo simplex, & rectus
ac timens Deum, & recedens a ma-
lo? Has considerat peruentura de-
moni, a mon seruent Iob, quant de
ueras se emplea en les coses tocãts

al meu seruey, guardãt ab tota recti
tut los meus preceptes y mana-
ments. Y no obstant aquesta segure
tat de part del senyor, en alabança
de Iob pronunciada los mateixos
amics de Iob, com homens fragills
y miserables, y plens de passio dey-
an. Pater mi, probetur Iob, qui ad-
dit super peccata blasphemiã. No
estaua fora de aquestos judicis te-
meraris, y falsos lo phariseu, que cõ
Luc. 7. uida a Christo en sa casa. Que ve-
hent la que es exsemple de tota pe-
nitencia santa Magdalena, postra
da als peus del Redemptor de la vi
da Christo, la judicaua per pecca-
dora dient. Hic si esset prophera sci
ret, quę & qualis est mulier que tan
git eum quia peccatrix est. Y lo ver-

dader

dader jutge dels vius y dels morts Christo; la judicaua y canonizaua per santa diēt Dimissa sunt ei pec cata multa. Verdaderament son enganyossos y mentidossos los judicis dels homens, ab los quals sentenciā, y promulgan sentencia a sabor de paladar, diēt, que sempre y quant Deu omnipotent enuia malalties, y treballs es per raho d peccats. Essēt moltes vegades lo contrari puix q̄ dels trebalis dels homens trahu lo senyor molta gloria y hōra per los sancts, y seruents seus. Qui no diguera, que vn pobre vell, ques deia Ioan Tranquet de lloc de sanct Iordi an de Pla de Cors, lo qual molts anys hauia que no podia caminar sino ab crosses, que no fos castigat

de la mañ del Senyor per raho de pec
cats? vchent lo al cap de ſa velleza
anar de aquella manera, ab lo ma-
jor treball del mon, y a la veritat
era molt al contrari: puix volgue
lo Senyor que aquella enfermedat:
y malaltia ſeruis per honrra y glo-
ria dls ſeus martyrs inuincibles SS.
Abdon y Sennē, y fonc de aqueſta
manera. Que aportant los coſſos
ſancts ab profeſſo, per la neceſsitat
molt gran de la aygua, a la vila de
Perpinya: paſſant prop, lo lloc de
pla d cors, iſque aq̃ſt bō vell ab las
creoſſas al cami, de la manera q̃ po-
gue. Arribat ala preſencia dels coſ-
ſos SS. y poſtrats los ginolls ſobre
la terra, ſuplica humilment als Mar
tyrs glorioſos, interceditſen per ell

dauant

dauant de Deu omniporent, lo curas del treball en que estaua, offerint los de tota sa voluntat, que si curaua los acompanyaria sempre, fins fossen tornats al monastir d Arles. A penas hague fet lo vot lo bõ vell, y inuocat lo fauor y auxili dls sancts, quant encontinent se troba remediat: de tal manera que ana sempre ab la companya dels sants, y ab ells sen torna al monastir de Arles. Lo qual arribat dexa en perpetua memoria dl miracle, las crosfas en la capella dels Reys inuincibles. Aço testifica com a cosa per ell vista, Ioan Guardia Rector, mediant lo juramẽt: pero no fonc aquesta sola marauella la que lo Senyor obra per honra dels seus sants

Miracle.

a les hores. Per que arribats que fo
ren los cossos SS. a Perpiry a quant
foren prop del portal de Elna, se a-
costa vn capella de S. Ioan y gleſia
myor, y parroquia de la vila, al
Rector Gaa dia, demanant li de
merce, procuras de que vna germa
na ſua, que tenia molts anys hauia
poralitica, en lo llit, paſſas per ba-
ix lo tabernacle, en lo qual aporta-
uan los coſſos ſancts. Perque tenia
firmiſsima confiança curaria la ger
mana ſua, per medi de tant princi-
pals patrons, y aduocats deles ne-
ceſsitats dels homens. Reſpongue
lo ſobredit Rector que era molt con
rent, ſolament anas ab preſteza a
fer aparellar a ſa germana, que paſ-
ſant la profeſſo eſtigues prompte,

que

que li donaua paraula, que faria de modo, que compliria lo seu desig, y bona voluntat. Ana ab molta prestesa lo capella, a sa casa, y feu aparellar la germana. La qual prengueren dues dones per los brassos, y quant los cossos sancts, passaren per lo carrer, pararen los que aportauen lo tabernacle.

Y de aquesta manera possaren la bona Paralitica de baix los cossos sancts. La qual estaua plorant, y ab molt gran contricio desos peccats inuocant ab molta deuocio lo fauor, y ayuda dels sancts glorioso, li alcansassen salut per aque ab molta deuocio y contricio los pogues anar a visitar, fonc de tal manera

Miracle

hoyda la suplicacio enlo conspecte del Senyor, que encontinét a vista de tots resta ab cumplida salud, y ana ella mateixa a visitar los cossos sancts y adorar los en la sobredita Iglesia de sanct Ioan : obras son aquestas dignes de molt gran consideracio, y dè perpetua memoria, q̃ lo Senyor obra a les hores per hõra dels seus sancts, pera que tots los Perpinyanesos restassen als sancts Reys obligats, y meritament per que ya que los Reys de la terra en temps passat la decoraren y honraren, y ab priuilegis entre totes les altres viles y ciutats del principat de Cathalunya, exornaren, ab la concessio dl titol de fidelissima ab escampament de sanch, y menjant

rates

rates,cauallS, cans , y carn humana
alcansat. Com en lo segon llibre de
la sanctissima reliquia de sanct Ioã
Baptista llargament escrigueré. Ra
ho era que los Reys que en la bena
uenturança , ab la vista del senyor
estan regnãt,que son los SS. Abdõ
y Sennen ab aquestes merces y o-
bras miraculosas la honrrassen , y
per ha sempre excellassen. Perque
vehentse de aquestes merces la vila
rodejada , y decorada , perseuere
per ha sempre en la fidelitat pro-
mesa , y ab molta justicia dels pre-
decessors alcãsada , y als glorioso
martyrs SS. Abdon y Sennen perpe
tuament seruesca. Y per augment
de aquesta obligacio , refferirem
altre grandeza, y marauella,que en

lo mateix temps en la sobredita vi-
la obra la ma liberalissima del seny-
or. Cō testifica mediāt lo juramēt
Antoni Roquer pages de Montbo-
lo. Lo qual anant acōpanyar la pro
fesso dels sants gloriossos, y arribat
a Perpinya, veu ell mateix a vna
dona cega que ana per adorar los
cossos SS. acompanyada de altre q̄
la guiaua. Y antes que als sancts ar-
ribas, plorant ab llagrimes viues,
exides de vna molt gran contricio
d̄ la vida passada, promete als Mar
tyrs inuincibles que si per interces-
sio de ells, cobraua la vista corpo-
ral, que faria fer vns vlls de plata y
aquells presentaria als sancts glo-
riossos. Y com les oracions dels hu-
mills estigue sempre mirant lo seny-
or,

Miracle.

or, mira ab tals vulls los de la cega
y la sua suplicacio, que encontinét
li torna lo senyor la vista. La qual
cobrada per aquella bona dona, y
de aquella merce tant gran y bene
fici singular donades les gracies al
senyor. Ana ab molta presteza a
fer fer los vulls de plata, y aquells
presenta als cossos sancts. Los quals
vuy en dia estan en los caps de pla
ta dintre dels quals esta la sancta
ossa, ab moltes altres presentalles,
que per diuersos, y diferents efe-
ctes moltes persones als inuinci-
bles Martyrs en diuersos temps
presentaren. Entre les quals y ha
vna correrga de plata que apor-
ta y preséta, ab molta deuocio vna
filla de Ioana Boscana d Perpinya.

La

La qual essent nouamẽt casada, esta ua de brassos, y cames plena de tota dolor, que nos podia valer, ni tenir. Determina la mare juntament ab lo d: sposat, de aportarla als cossos sancts de Arles. Y vinguda que fonc en lo sobredit monastir, q̃ fonc enlo any 1519. Fra Iaume cellers, li dona adorar las sanctas Reliquias dels cossos sancts. Aquelles humilmẽt adorades, presenta la cinta de plata. Accepta lo senyor de tal manera la offerta, als seus sancts per honrra sua presentada, que enconti cent se alsa sana y bona, y sens ser a judada camina fins al cap del barri, ala casa que diuen den Roquer. En presencia den Myr de Thuyr y de molts altres. Aço testifica mediant lo jura

Miracle.

lo juramẽt, com a testimoni de vista Fra Iaume Cellers sacrista. Per lo qual pɔdem molt be dir, que totres les sobredites malalties, y enfermedats, hauia lo senyor donades ales sobredites persones, no per raho de peccats, ni de vicis, sino per honrra dels seus sancts. La qual te sempre lo senyor per rant propria, que continuament los esta honrant y excelsant, ab la operacio de innumerables miracles. De hont se veu clarament, que si los sancts glorioss fos Abdon y Sennen honrraren a Iesu Christ, en la presencia de Decio, Valeriano, y d̃ tots los Romãs, essent cõ eran Reys, y senyors principals, morint per la confessio de Christo, y exaltacio d̃ la sua sancta

fe.

ſo. Los honrra tambe de cada dia
Chriſto en aqueſta ygleſia catholi
ca, obrant per la interceſsio de tant
bons protectors, innumerables mi-
racles. Que aqueſta es la condicio
de Deu omnipotent, que per poc q̃
facen los homens, en ſeruey de la
ſua diuina y real mageſtat fa molt
mes lo ſenyon per ha be, honrra, y
profit dels homens. Dona a quella
pobre viuda, vna poqueta d̃ farina
v.17. al propheta Helias, q̃ tenia en la ſua
caſa, y vn poquet d̃ oli, y per lo ma
teix cas nunca falta farina en la fa-
rinera, ni menys ala gerra oli. A cer
tadiſsima coſa es, entendre los ho-
mens en les coſes tocãts ala honrra
del Senyor; puix per lo mateix cas
tenim de ſer, de Deu omnipotent

honrrats

honrats y molt estimats. Serui Mardochco al Key Asuero en certa ocasio, lo qual troba escrit apres de molts anys lo Rey Asuero en lo llibre ð les memories dels serueys Reals. Per lo mateix cas diu la diuina scriptura lo honrra en tãta manera Asuero q̃ mana caualcas sobre lo cauall real, y vestirlo de vestidures y insignies del Rey, lo feu pasejar p tota la ciutat, ab vna publica crida q̃deia. Sic honorabitur quecunq; rex voluerit honorare. Molt major ha ð ser la hõrra, q̃ donara Iesu Xp̃t adaq̃lls q̃ en aq̃sta vida mortal ỏ haurã hórrat, seruint, y obseruãt los seus SS. preceptes y manamẽts: puix es cosa certa que la hóra de Mardoceo acaba y passa. Pero la honrra que Deu omnipotent, a de fer als q̃ Esther 5.

que deueras lo hauran ſeruit ſera e
terna que nunca acabara. Aſſentāt
los en lo cel Empireo, lo qual axi cō
es lo mayor entre tots los cels, axi
tambe es molt mes auentajat en per
fectio y gentileza a tots los demes.
Per ſer obra molt en particular exi
da de la ma del ſenyor, en la qual
fa lo ſenyor fer oſtentacio de la ſua
diuina y ſobre natural gloria. La
qual es de tanta grandeza, y magni
ficencia, que noy ha llengua que la
puga explicar, ni orelles q̄ puguen
hoyr las riquezas y regalos, y con-
ſentos que lo ſenyor te en ella apa-
rellats. De gran magnificencia, y
grandeza, fonc lo conuit ſollemniſ-
ſim q̄ feu lo Rey Aſſuero per oſten
Eſter. 1. tacio de la ſua potencia en la ciutat
de

de Susa als Princeps y grãs del seu regne, que dura cent y vuytanta dias, ab tanta abundãcia de manjars, y diuersitat de viandes que nos podia mes imaginar. Pero sens compararacio es molt major lo comuit, que en la ciutat del cel Empireo, fa Deu omnipotent a sos seruents y amics, en lo qual les viandes son ab tanta abundancia y tãt gran complimẽt, que no tenen mes la nostra anima que desijar, sino q̃ per ha sempre resta contẽta, ab la visio de la diuina essencia, de la qual no per cent y vuy tanta dies sino eternalment estara lo nostre enteniment mirant y contemplant, en la qual visio cõforme la doctrina dels Theolecs cõsisteix la nostra felicitat y benauẽturãça. d. Tho. 12. q. 3. ar. 3.

En aquest conuit de tanta importā-
cia, y lloc de tanta grandeza com
es lo cel Empireo, te lo senyor con
uidat per ha sempre als dos bons
Reys SS. Abdon y Sennen. Puix tāt
d proposit en la vida preſēt a Chri-
sto seruiren, y ab lo excercici de
las virtuts honraren. Perlo qual o-
bligacio tenim, tots los que en la vi
da presen viuim, de imitar a sancts
tant hontrats, y de Deu omnipotēt
estimats cō son los inuincibles mar
tyrs, seguint los las pisadas, ab la
imitacio dela sancta vida, y obser-
uancia dels preceptes y manamēts
de Deu omnipotent. Peraque de a-
questa manera meresca alcançar
la honrra, que los inuincibles mar-
tyrs y bons Reys felicissimament
posse-

posseheixen, gosant per ha sempre de la diuina essencia, y coronats de vna corona, molt differét de la que possehiren en la vida present. Perq es corona immarsecible, y incorruptible y corona de justicia. La qual plegue ala diuina magestat, per la intercessio de tant bons protectors y deffensors nostres, com son los bons Reys, tots alcansem en lo cel Empireo.

Amen.

LAVS DEO ET BEATAE virgini de Rosario, & omnibus sanctis Amen.

Omnia subijciuntur correctioni sanctæ Matris Ecclesiæ catolicæ Romanæ.

TAVLA DE LO QVE SE conte en lo llibre de la tranſlacio dels ſancts Abdon y Sẽnen.

CARTA del Autor al molt Illuſtre Senyor don Miquel Tarça Regent en lo conell ſupremo de Arago.

Carta al deuot lector.

Capitol primer en lo qual ſe declara qui foren SS. Abdon y Sennen y com ſeruiren a Ieſu Chriſt. fol. 1.

Capitol. 2. en lo qual ſe tracta de com los inuincibles martyrs SS. Abdon y Sennen foren preſos y aportats a Roma. fol. 6.

Capitol. 3. de com los inuincibles martyrs arribaren a Roma, y de lo que en ella ſuccey. fol. 10.

Capitol. 4. de com los Martyrs inuincibles per manament de Decio, foren de valeriano martyrizats. fol. 14.

TAVLA.

Capitol.5. de com lo Abat de Arles Arnulfo, ana a Roma, y la causa de la sua partida. fol.19.

Capitol.6. de com lo Abat Arnulfo arriba a la ciutat de Roma, y lo que en ella succey. fol.24.

Capitol.7. de com lo Abat Arnulfo se posa, enoracio, per haver quines reliquies demanaria al Pontifice, y de lo que en ella alcanf fol.10.

Capitol.8. de lo que lo Summo Pontifice feu, per lo descubrir ent dels cossos sancts Abdon, y Sennen y de com los dona al Abat Arnulfo. fol.33.

Capitol.9. de com lo Abat Arnulfo parti de Roma y arriba a Genoua, per haver se de embarcar, y lo que en ella succey. fol.36.

Capitol.10. com lo Abat Arnulfo se embarca en Genoua, y de lo que succey fins que fonc arribat a cap de creus en Empurda. fol.41.

Capitol.11. de com lo Abat Arnulfo arriba a cap de creus, y de alli prengue lo camí per la terra y vila de Arles. fol.45.

Capitol.12. de la sancta Tumba de Arles, y de la sancta aygua que de ella emana, y te principi. fol.53.

Capitol.13. de la abundancia de la sancta aygua y de com per medi de ella se cobra la vista corporal. fol.61.

TAVLA.

Capitol. 14. com per medi dela ſancta ayguа cura lo ſenyor de moltes y diuerſes malalties. fol. 67.

Capitol. 15. en lo qual ſe tracta de com los coſſos ſancts de ſanct Tyburci y ſanct Hylari y altres molts eſtan en lo monaſtir de Arles fol. 73.

Capitol. 16. en lo qual ſe tracta de moltes altres reliquies que hy ha en lo monaſtir de Arles. fol. 78.

Capitol. 17. com per medi dels inuincibles martyrs SS. Abdon y Sennen ſe remedian totes y qualſeuol tempeſtats. fol. 84.

Capitol. 18. com per medi dels ſancts glorioſſos Abdon y Sennen ſe alcança pluja en lo temps de neceſsitat. fol. 90.

Capitol. 19. com per medi dels martyrs inuincibles SS. Abdon y Sennen cura lo ſenyor de diuerſes malalties. fol. 95.

ERRATA.

Fol. 6. lege. confidite. aconſollan. fol. 10. ordonat. fol. 24. edificauit. fol 54. leg. y. fol. 55. y. fol 58. vuyt fol. 74. Reyna Saba.